

Erő - Egészség.
„Szent-Anna“
 malátaecak (tápsütemény).
 Elsőrangú tápsütemény és orvosi szakértők által ajánlott, tisztán malátaából minden egyéb liszt hozzáadása nélkül készült.

Speciális erőtápszer.
 Rendkívül könnyen emészthető, a testuлы gyarapodását előmozdítja, óriási tápértékű, gyomor- és emésztési zavarokban szenvedők számára használják. Egészségeseknek, lábadozóknak, betegeknek, felütötteknek és gyermekeknek egyaránt alkalmas.

Eredeti zárt doboz 1 frt 25 kr. Postaküldemények utánvéttel. Kapható eskis zárt dobozokban minden fűszerkereskedésben és gyógyszerárban. 9548

Főraktár: HOFFMAN JÓZSEF
 es. és kir. udvari szállítóval.
 Budapest, V. kerület, Báthory-utca 8. szám.

Országos gyógyintézet
HALL FÜRDŐHELY
 Felső-Ausztriában.
 Elsőrangú Jodbrom-fürdő
 az Alpesszékre való kilátással. 9547

Indicatio: minden skrofulózis megbetegedéseknél és titkos betegségeknél. Korszerű gyógyszerkészítők. Felvilágosítással szolgál a fürdőigazgatóság.

Tornaeszközök,
 orosz sárczípók és társasjátékok legolcsóbb forrása. Fehérruhaterítők, kókuszszevények, ponyvák, zsi-negek, kötélárak és mindennemű hálók ipartelepe

SEFFER ANTAL,
 Budapest, IV., Károly-utca, boltsz. 12.
 (Központi városbába épülete.) 9390

Képes árjegyzék kívánatra bérmentve.

MATTONI ERZSÉBET SÓSFÜRDŐJE
 BUDAPESTEN (BUDA)

Idény április 15-től szept. végéig.
 Keserű források ivó és fürdőgyógyimód. A gyógyhely fűrdő, esetleg ivóforrása kitűnő eredményekkel alkalmazhatók: 1. Bármely okok folytán keletkezett lobos izzádmányoknál. 2. Női bajoknál, különösen metritis chronicánál; méh körüli és hasbirtályos után visszamaradt izzádmányoknál; a méhnek helyzetváltozások, nemkülönben daganatok által előidézett izgatottsági tüneteknél; hurutos állapotok és tisztálási zavaroknál stb. 3. Az alhasi szervek bántalmánál: májhajok, szokványos székrekedés, stb. Zsírkóránál. 5. Kószvényenél. stb.

FÜRDŐ-ORVOS: DR. POLGÁR EMIL
 Egészséges felvétel, fél órán át a fővárostól, könnyelmű lakások jó vendéglő, zene, kávé- és márványfürdők, különféle szuhanykészsülékekkel. — Rendes villamos vasúti közlekedés. A kocsi állomását helye: Ferenc József-tér, a régi Előud-ágy előtt.

A gyógyhelyre vonatkozó bővebb felvilágosítással szívesen szolgál 9466 **MATTONI és WILLE** Budapest.

Restitutionsfluid
 Kwizda fele

Cs és szab. mosóvíz lovak részére.
 1 öveg ára 2 korona 50 fillér. — 40 év óta az udvari istállóban, a katonaság és magánok nagyobb istállóiban használatban van nagyobb munkánál és utóérőttől, liczámoknál, inak merevségénél stb. az idomlásnál kiváló munkára képesíti a lovakat. Csak a fenti végjegyzéssel valódi. Kapható Ausztr. — Magyarország valamennyi gyógyszerárban és gyógyszerkereskedésben. Főraktár: Kwizda Ferenc János kerületi gyógyszerész, Korneuburg, Bécs mellett. Cs és kir. osztr. magyar, román királyi és bolgár fejedelmi udvari szállító.

Magyarországi főraktár: **Török József** gyógyszer-tára, Király-utca 12 és Andrássy-ut 26. 9386

Szeplő, himlőhely, sünör, májfolt-fakadék, persenés, orrvörösség és minden egyéb **arczisztatlanság** ellen legjobbnak bizonyult a már 52 év óta dicsegetremélőn ismert s a törvény kívánalmáinak megfelelő **Vukovári arczisztító kenős és szappan.** 9341

Nagy tégely K 1.60, kisebb K 1.— Szappan 1 korona.
 Főraktár: **Török József** gyógyszer-tára Budapest, Király-utca 12. és Andrássy-ut 26. szám.

Császárfürdő
 BUDAPESTEN 9375
 téli és nyári gyógyhely. Prospektus ingyen bérmentve.

ÉLŐKERÍTÉS.
 Gleditschia csemetek és magvak.
 Óriás tövisű, igen gyorsan fejlődő sövénynövény. Ez az egyedüli, melyből oly örökös kerítés nevelhető már év alatt, rendkívül esztély kiadással, melyen nemhogy ember, de semmitfajta állat, még az apró nyulak sem hatolhatnak át. Minden rendeléshez rajzokkal ellátott útutató és kezelési utasítás mellékeltek. Ezer csemete elég 200 méterre. — Ára 6 frt. Nagy mulasztást követ el mindenki kinek örökös áthadon kerítésre van szüksége, ha nem ezt alkalmazza, szikes, köves, homok, szegény, nedves talajban is egyenlően tenyészik. Azért is terjedt úgy el, hogy alig van az országban oly része, hol nagyban ne szaporítanák.

Szólooltványok
 szokványminőségben 9319
Diócszemetek. Óriási jövedelmet biztosító voltánál fogva ennek tenyésztése számos gazdaságban az utóbbi időben rendkívül elterjedt. Szines fűnyomata **árjegyzék ingyen és bérmentve** kívül meg olyan könyvet kap ezzel, ki azt címre ingyen és bérmentve küldetni kéri, mely nincsen az a ház, vagy család, a hol annak tartalmát hasznára ne fordítanák, városban, falun, pusztán, gazdag vagy szegény családnál egyaránt. Így még azoknak is igen érdekesben áll **kik rendelni semmit nem akarnak**, mert bennszámos oly közlemények foglaltatnak, melyek mindenkinél nagy szolgálatait tesznek. Cím: **Ermeleki első szólooltványtelep** Nagy-Kágya, u. p. Szérfelűd.

HOGY KARCISUVA váljunk és egyáltalán egészségesek legyünk meggyőződésű, józanulaj a Pilius Apollo-kat, melyeknek gyógyszerje a bőrvédelemből nyert **Vitacolumin**. Ezzen voltalkimintyékül jókann elismert pilókák karcisú trószok, haladnak azonban a nincz kárnyára az egészségesek, mint sok más készítmény. Nem használják, hanem egyenesen a kárnyára és a zsíranyagjeltekre halnak. — A töltéses testesség gyógyításán kívül a **Pilius Apollo-k** szabályozzák a szervi működést, hatalmuk az arcvonások és megalkák a testnek semet az ügyességét és erőt. És a tük minden asszonynak, ki megakarja őtmi karcisú és fiatal alakját. A Pilius Apollo-k a legkiválóbb természetű mindeket nembelieknek használnak és nem árbanak soka az egészségesnek. A körülöttük két hónapig tartó gyógyításán könnyen be lehet tartani a végrendeletre teljesítendő állandó (Törvényesen védelmi védjegye). Egy öveg ára utasítással: K. 6.45 bérmentve; utánvétellel K. 6.75. — **J. Katic** gyógyszerész, 5, Passage Verdou, Paris, IX. — Egyedüli raktár Ausztria-Magyarországi Házra: Budapest, **Török József** gyógyszer-tára, király-utca, 12.

Ha őszül a haja, használja a „Stella“-vizet
 (Hair Regenerator), mely nem fest de a haj eredeti színét adja vissza, Uvegje 2 korona.
ZOLTÁN BÉLA gyógyszer-tárában 6 es. és k. fensége József főherceg udv. szállítója, Budapest, V., Sétátér-utca, Szabadság-tér sarkán. 9484

Fényképészeti czikkek
 készülékek, Kodakok, objectívek és minden e szakmába vágó kellékek legolcsóbban szereshetők be

Veszprémi Samu utóda
PEJTSIK KÁROLY
 fényképészeti czikkek szaküzletében,
 Budapest, IV., Városház-n. l.
 (Standard-palota, Kossuth Lajos-utca 4. sz. épületében).

Legújabb nagy árjegyzékem, mely részletes utmutatásokat tartalmaz, kívánatra bérmentve megküldöm. 9475

FÖLDES-féle MARGIT-CRÈME 9353
 gyorsan és biztosan ható szer szeplő, máj- és bőrfoltok, kiütések, pattanások és minden nemű bőrbaj ellen. **Rögtön hat.**
 Zsíraltalan. Artalmatlan. Kapható mindenütt.
 Ára 1 korona.
 Készíti: **Gutori FÖLDES KELEMEN** gyógyszerész Aradon.
 Főraktár: **Török József** gyógyszer-tárban Budapest. A közönség megtévesztését célzó utmutatókól óvakodjunk.

M. kir. szabadalom 21333.
Szenzációs találmány!

Üszerekkható és kényelmében **ágy** mely nagypal egy kis tákába behorvátó szabadalmazott **ágy** lehet és éljére kényelmes **ágy**. Ez az ágy fölölegessé teszi az ágynevet. Szük lakásokban megbecsülhetetlen. **Vendég-, gyermek- és eszedzszobákban**, valamint kirándulóknak nélkülözhetetlen. Kapható nagy, ágy, f. hór-és **Freudiger, Mózes és Fiai** rhaneműgyárban Budapest, VI., Landon-utca 6. Visszot-elármutók ker. stotnek 64 megföldi kedvezményben részesülnek. — Telefon 49-75.

Árjegyzék és leírás kívánatra bérmentve küldetik

17. SZÁM. 1902. BUDAPEST, ÁPRILIS 27. 49. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világrónálval) együtt egy évre 24 korona, fél évre 12 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG 1 évi ára 8 * A POLITIKAI UJDONSÁGOK 1 évi ára 10 korona (a Világrónálval) fél évi ára 5 * Külföldi előfizetőknek a postaiilag meghatározott viteldij is csatolandó.

HORÁNSZKY NÁNDOR TEMETÉSE.
 KÖZLETÜNKET az utóbbi időben súlyos veszteségek érték, melyek kétszeres fájdalommal töltötték el a szíveket, mert hiszen nem csak hogy egy-egy jelesünk távozott közülünk, hanem épen akkor vesztettük el őket, midőn elméjükre, munkásságukra legnagyobb szükségé lett volna a hazának.
 Legközelebb Horánszky Nándor halála döbentette meg az országot tragikumával. Ime, ennek a nagy tehetségű, ritka munkabíró férfúnak csak most nyílt volna alkalma, hogy esz-

mét, a melyek mellett mint ellenzéki vezér évtizedekig küzdött, a gyakorlati politika terén is megvalósíthassa s képességeit a kormányzatban gyümölcsöztette. És egy rövid betegség mindennek örökre útját szegte, véget vetve azon reményeknek, melyek az ő miniszteri működéséhez fűződtek.
 Csak 46 napig viselhette a miniszteri tárczát s mielőtt még maradandót alkothatott volna, sirjába hanyatlott.
 Az ápril 11-iki nemzeti ünnepen hült meg. Még betegsége kezdetén is nagy kötelességtudással igyekezett végezni tárczája dolgait, de

a baj mind jobban erőt vett szervezetén s április 19-ikének estéjén bekövetkezett a halál.
 A gyászhir általános részvétet, őszinte sajnálkozást keltett mindenfelé. Különös melegséggel tanusította gyászát a képviselőház, melynek az elhunyt harmincz éven át munkás tagja volt. Búcsúbeszédet mondott gróf Apponyi Albert az elnöki székből, Széll Kálmán miniszterelnök, kiket követtek az ellenzéki pártok vezérférfiai, mind tisztelettel, rokonszenvvel emlékezve meg az elhunytól.
 A halottat a kereskedelmi miniszterium palotájában terítették ravatalra. Gyászpompába öltö-

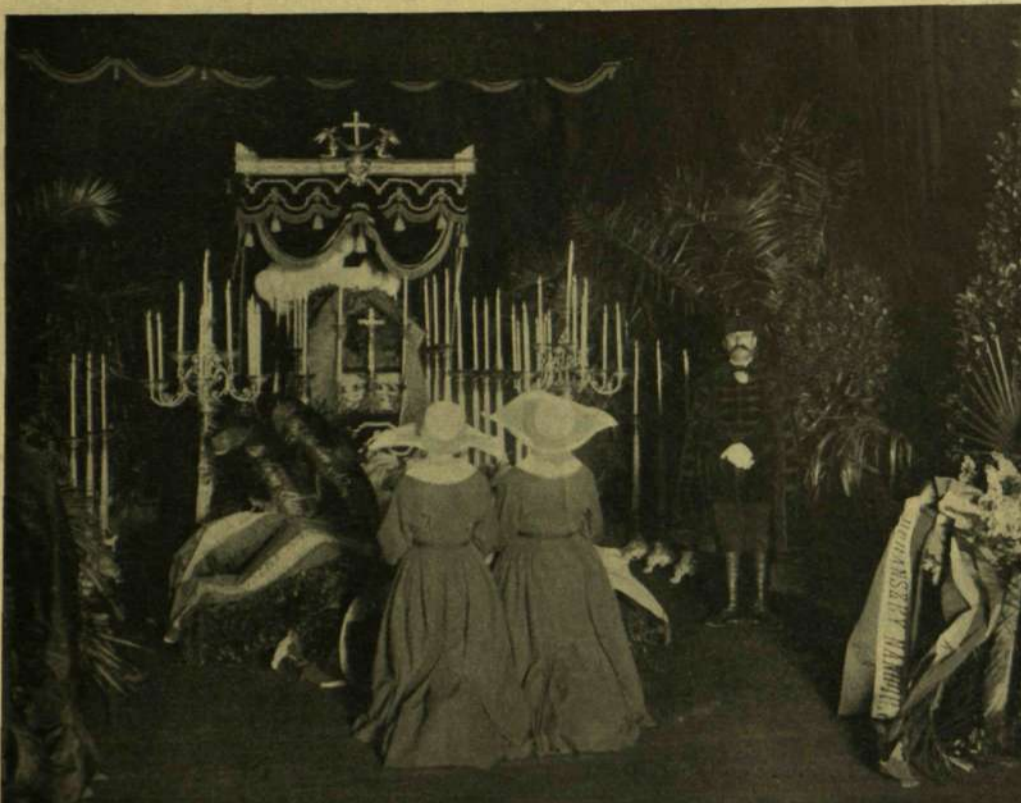

HORÁNSZKY NÁNDOR TEMETÉSE. — A TEMETÉSI MENET A MÚZEUM-KÖRÚTON.

SZÉNÁSY HOFFMANN ÉS TÁRSÁ
SÉLYEM MÁRUHÁZA
 BUDAPEST, IV. BÉCSI-UTCA 4. SZ.

Legnagyobb választék a legújabb gearoban elismert legjobb talás és csak elsőrendű gyártmány. Kintak a vidékre kívánatra bérmentve küldetnek.

Franklin-Társulat nyomdája, (Budapest, IV., Egyetem-utca 4.)

Erdélyi fényképe.

HORÁNSZKY NÁNDOR RAVATALA A KERESKEDELEMÜGYI MINISZTERIUM DÍSZTERMÉBEN.

zött az egész épület; két kapuját, erkélyét, lépcsőházát és első emeletét fekete lepellel borították be s a palota homlokzatán három gyászlobogó lengett.

Az elsőemeleti nagy tanásterem hátsó falánál állt a ravatal. A görög stílus szarkofagra bal-dakthin borult s körben számos karos gyertya fénye lobogott. A fekete leplen több helyütt fel-függesztették Horánszky Nándor hatyús család címerét.

A gyász komorságát a rendkívül nagy számú díszes koszorú enyhítette, melyek nem csak a koporsón, hanem két szomszéd teremben is fel voltak halmozva.

A temetés április 21-én délután három órakor kezdődött. A ravatal mellett a gyászoló család, gróf Apponyi Lajos magyarországi udvarnagya, ki mint a király képviselője jelent meg fekete díszmagyarban. Széll kormányelnök és a többi magyar miniszter, a képviselőház és főrendiház elnökei és tagjai állottak. A ravatal mellett a méltóságok és notabilitások sorában feltűnt három idegen egyenruha viselője is: Körber, az osztrák miniszterelnök titkárával és Call báró, az osztrák kereskedelmi miniszter.

A halottat Samassa József egri érsek szentelte be; az Operaház énekkara pedig a *Circum dederunt me* és az *In paradiso* kezdetű gyász-dalokat énekelte. A képviselőház nevében Berzeviczy Albert tartott búcsúztató beszédet, megható szavakkal méltaván az elhunyt érdemeit.

Ezután lehozták a koporsót s a hatfogatú üveges gyászkoszorra tették. Két oldalt a miniszterium tizenhét fiatal tisztviselője sorakozott égő gyertyával. A menet egy kilométernyire terjedő sorát, a melyben több ezer ember vett részt, egy szakasz lovasrendőr nyitotta meg, azután a következő testületek és egyesültek haladtak zászlóikkal: az államvasuti altisztek, a podgyászhorádok, a műszaki kocsihivatal, a keleti pályaudvari vonatkísérő személyzet, a Rudolf-egyesület, az államvasúti igazgatóság szolgásmegelőzője, a budapesti polgári daloskör, a posta- és táviró-altisztek, a 'Testvériség' daloskör, a magyar államvasutak nyugati és északi főmühelyének munkásai, a kereskedelmi szolgák egyesülete, a dunai gőzhajózási társaság altisztei, a déli-vasút altisztei és a 'Törökvis' daloskör.

Lovas lámpavivők vezették a tulajdonképeni halottas menetet. Utánuk három díszkocsi következett, a mely tele volt koszorúval. A koporsó előtt az egyszerű fejfát vitték, a mely gyászfényű volt bevonva. A fejfán ez olvasható: *Itt nyugszik Horánszky Nándor, 64 éves.* A halottas kocsi teteje is meg volt rakva koszorúval, melyek közt kivált a család koszorúja: 'Forró szeretet atyjunknak — Milka, Irma, Gyula, Dezső, Lajos' fölírattal. A koporsó

után az elhunyt három fia ment; özvegyét beteggá tette a nagy csapás. A családtagok után következtek a miniszterek Széll Kálmán kormányelnök vezetése alatt, az országgyűlés két házának tagjai élén gróf Csáky Albin és gróf Apponyi Albert elnökök, azután a többi politikai, hivatalos és társadalmi élőköltségek. Ezek után a gyászoló kocsiainak hosszú sora következett, a melyeknek elseinben a család tagjai ültek.

A merre a menet elhaladt, sűrű embertömeg lepte el az utcák gyalogjáróit. Az utcai gázlámpák gyászfényűvel voltak bevonva és meggyújtva a menet elvonulási idejére.

Mivel attól kellett tartani, hogy az óriási tömeget a Lánchíd nem bírja el, a gyászmenet a Lánchíd-utczán és Döbrentei-utczán át a Ferencz-József-hídra vonult és ezen jött át a pesti oldalra, a Várház- és Múzeum-körúton s a Kerepesi-úton át vonult a kerepesi-úti temetőbe, a hol a főváros által kijelölt díszsírhely van, a Deák-mauzóleum közelében. Mindenütt, a merre két óra hosszat tartó útján a menet elhaladt, nagy közönség állt sorfalat s a házak ablakai is megteltek nézőkkel. A temetőben újra beszentelték a koporsót s azután örök nyugalomra helyezték a halottat.

HOMOK-VÁR.

Ha visszatérsz a kedves tájra,
Hol bölcsöd ringott egykoron
S kis gyermeked látsz az utcán, ki
Várat épít a homokon;

S látod a várat összedőlni
Ujjongó, víg kacaj között:
Fordúl el s törőd le a könnyed,
Mely titkon szemedbe szökött.

Felejtél el a nagy, meddő utat,
Mely innen a világba vitt,
S ne sírased ifjú álmaidnak
Szétomlott tündérvárait.

Tanuld meg: munka s út csak más itt,
Az eredmény, a vég az egy,
S bár közben millió változat van,
A végén minden egyre megy:

Van kis homok-vár, nagy homok-vár,
Van kis gyerek és nagy gyerek —
S szétomlik minden, mit építettünk:
Kaczagunk, vagy könnyünk pereg . . .

Lampérth Géza.

ÚJ SIROK.

Kis falumba mikor hazatérek,
A temetőt érem legelőbb;
Kocsisom is csöndesebben hajt el
A holtak csöndes hona előtt.

Nincs semmi zaj, csak az akácokkal
Suttog a halk esti fuvalom . . .
Méla búval számálgatom, nézem:
Mennyi megint az új sírhalom!

Könny lopózik lassan a szemembe,
Észrevétlen szívem elszorul,
S úgy érezem, hogy szegényebb lettem
Minden sírral, mely ott domborúl.

Kik szerettek s a kiket szerettem
Ódatérnek mind, egymás után,
És egyszer csak, mikor visszatérek,
Nem fogad más — sírhalom csupán . . .

Lampérth Géza.

SZÍVOS BÉLA «KIVESZŐ ALAKJAI».

Alig néhány hónapja annak, hogy Szivos Béla *«Ócska történelem»* című kötetét megjelent, s úgyszólván nyomon követi most azt egy második. Indokolt ez a gyors egymásután nemcsak azért, mert az elsőnek méltó elismerés jutott ki részéről, hanem mert szerzője összefüggésben is van a két könyv. A *«Kivesző alakok»* ugyanazon légkör ócska embeinek történetei, melyekről első kötetében, a közel-múlt idők tűnő vonásainak megörökítéseül, élethű képeket adott az írójuk. A két könyv között ép oly összefüggés a kapcsolat, mint akár egy bevezető s egy folytatásos regénykötet között. Kiegészítik egymást.

Az *«Ócska történelem»* egy-egy alakja ismét előkerül, újabb vonással nyerve megelevenítést; a két könyv együttesen pedig az alföldi magyar kisvárosi életnek a tükré. A kapitány, a tiszteletes, a kántor, a harangozó, a cigány egyenként elvonulnak előttünk. Fölmerül öles természetével a város réme, Hadas Balázs úr, a kinek a karja lapit, a hova ér; aztán a szoboszlai különc, a kit a nemes hajdúváros apraja-nagya meghibbantnak tart azon a nyomon, hogy négy fal közé bújtatni éli napjait s a *«Circuli quadraturának»* megfejtése motoszkal a fejében; és ugyancsak külön fejezet jut Rohodi Gyurkának, a kukorica-csösznek, a ki a francia háborúkból került haza olyan kalandos múlttal, mint akár a halál torkából százszor megmenekült Trenek Frigyesé.

Szivos Bélának ezt a társaságát lerajzolták, megfestették mások is; de a mi az ő munkáját illeti, az egészen a maga saját mintája szerint készült alkotás. Egyéni a látása, egyéni a stílye és előadási módja is. Teljesen más, mint a másé, a mi annyit jelent, hogy joga van megírni a már megírtat is, és hogy az övéhez hasonló kézben újja válik az előzői által feldolgozott anyag.

Éles szemmel ellesi alakjainak apró gyengeit és furcsaságait, s leírja sajátos üdítő humorával úgy, hogy a jellem komoly oldala is kidomborúl. De tán nem is egészen helyesen használom az ellessés szót. Könnyen arra a félreértésre vezethetne, hogy az írás különös célzatával fürkészi embereit. Nem azért néz, hogy írjon, hanem az önkénytelen jó látás adja kezébe a tollat. Egyszerűen, czikornyia nélkül mondja el azt, a mit látott, hallott, átélte; azt, a mi hatott a lelkiéletére. Az olvasó meg úgy van vele, mintha nem is holt betű lenne a közvetítője, hanem mintha csak az adott társadalmi légkör egy született tagjának élőszavát hallaná.

Szivos Béla a szó szoros értelmében úgy ír, mintha beszélne; a mi nem könnyű dolog. Ép oly nehéz, mint akár a színésznek a játszás mestersége helyett természetesen lennie. A mesterség takarni tudásával kezdődik a művészet határvonalá. Az az öntudatos önmérséklés, a mely csakis annyit mond, a mi megvilágítja a dolgot s úgy mondja, a hogy a dolog természetével egyezik. Szivos Béla rendkívüli gond- dal kerüli a fölöslegest, beszéde meg tipikusan

Dr. Baló Géza amateur főlvetele.

A TEMETÉSI MENET A DÖBRENTEY-TÉREN.

Amateur főlvetel után.

A MENET A VÁRHÁZ-KÖRÚTON.

HORÁNSZKY NÁNDOR TEMETÉSE.

annak a kivesző társadalomnak a hangja, a melyet megszólaltat.

Találóan nevezi alakjait kiveszőknek. A mai nemzedék már lassanként nem ismer «Tekintetes ur»-at. Az új idők szabadelvű áramlata az erdélyi fejedelmeket illető nagyságolást honosította meg a kölcsönös megbecsülés legjelentelmesebb udvariassági formáságául. A tekintetesség lebecsült légkörének ez a múlt világa nyer itt korrajznak beillő igaz vonásokat. A «Bölcs tekintetes ur» címzet kapja a szoboszlai kapitány, a kinek arra érdemes volta fölül mindkét kötet külön megemlékezik. Ennek a derék Gergely úrnak ahogy sem megy a fejébe, hogy a cigány- és kofa-perpatvarokat beiktassa, kiiktassa, jegyzőkönyvbe vegye, írásos ítéletet adjon és rubrikás statisztikai kimutatásokkal örökítse meg e fontos eseményeket, mint a hogy azt az új idők hivatalviszsgáló alispánja, felsőbb parancsolat nyomán megköveteli.

Túljár ő életbölcességével minden modern alispán eszén. Veszekedő tótok jönnek eléje, mind a két félre egyformán ráhuzat, a nélkül, hogy eleve közlené velük «bölcs» ítéletét. Mig az egyikkel végez a pandur, a másik örül a maga igazának s mikor váratlanul ő rá kerül a sor, amaz békül meg a sorssal. Megtépték egymást a cigányok: rájuk mordul, hogy közmunka-hátralekocok s a másnapot tűzi ki itélőhozzatalra. Másnapra természetesen, nincs cigány. Ilyen forma salamoni bölcseséggel ítéltetett ezeltűt 20—30 évvel Gergely úr s játszta ki még a főispán úr ő méltóságát is, a ki egyszer eljött megnézni a modern idők humanizmusának legnagyobb vívmányát: a menházat, a melyről következetesen azt az értesítést kapta, hogy üres.

Gergely kapitány urannak sok baja volt ezzel a nemes célzattal épülettel. Büntetésből is nehezen tudott ő abba az «ispotály»-ba betuszkolni alföldi halandót. Becsületbeli lefokozás volt a falu veredődjére a «sötét» helyett oda kerülnie. Mert hát oda csukatta őket Gergely úr és elérte vele, hogy csavargónak híre se került már a vidéken. De ezúttal a főispáni hivatalos látogatás tiszteletére «ápoli»-at kellett keríteni a föld alól is. Nehány cigányt hajtott föl az alvegről az «ispotály» részére a pandur; csakhogy a főispán érkezése napján már szőkevénykép hajszolták hasztalanul az ápolatkat. Gergely kapitány bölcsességét azonban ez se hozta zavarba. Ő méltóságát azzal lepte meg, hogy temérdek vadlúd húz át a vidéken, a melyeknek holnap már tán nyoma sem lesz. A vadludak révén aztán kiszorult a hivatalos látogatás programjából a menház.

Kiveszőben van a Szivos Béla sok tekintetben bölcs kapitánya, kevesebb a hivatalos vadludazás is, de jogos gúnyolódásának tárgya: a meddő írka-fírka nem fog kimúlni soha. Sok fejtörést állapíthatna meg e fölül a bürokratikus élet, a hol időnként nagy riadalmat kelt a számszaporítás. A védekezésnek azonban következetesen aktánövekvés jár a nyomán. Semmivel se nehezebb kérdés ez, mint akár a *«Kivesző alakok»* egyikének, Bódy Gáspár

urannak a *«Circuli quadratura»* körül kifejtett s végül életébe kerülő verejtékes izzadása; vagy akár «Ézsaiás János» tiszteletes urannak az a vállalkozása, hogy megvallja szerelmét. Életében egyszer mozdult meg a szíve, de a határozó pillanatban mindannyiszor torkán akadt a szó. Régi módi alak volt; elnyűtt, ócska ruhát viselt és kenetteljes hanghordozással ejtette a szót. A bibliai és halotti beszédekén kívül Homeros és Ovidius képezték a világot s egyszerre csak azon kapja magát, hogy egy egészségétől duzzadó Eszter nevű leányzóknak életteljes idomai kísértik ébren s alva is. Annak az Odysseáját, hogy mikép akarja megvallani s mikép nem tudja szőba önteni Ézsaiás uram lelke kijnait, elmondja a jobb angol humoristákra emlékeztető hangulattal Szivos Béla, — a «tiszteletes ur»-ral egyezve a részben, hogy könyveiben egyetlen szerelem leírására szorítkozik ő is. Alakjainak szívilága nem foglalkoztatja őt. Közéleti kis szereplők és különczökök apró kinövésseit veszi tollra s nem rendszeres mesébe szőtt történeteket ad, hanem egyes életvonásokat, a melyekbe a képzőlet világból semmit sem vegyít. Kortörténet jellegével bírnak ezek az ő egészen egyéni stíly-rajzai, a melyeknek jó része festmény számba beillik.

Sz—y D—s.

ROHODI MENEKÜLÉSE.*

Irta Szivos Béla.

Híres vitéz volt Rohodi Gyurka, nem hiába szolgált a Simonyi Obester regimentjében. De hát rossz fát tett a tűzre s átszőkött az ellenséghez, onnan egyik hatalmasságtól a másikhoz, míg végre az angolokhoz került. Azonban itt is olyasmit követett el, hogy gályára itélték s elvitték Gibraltárra, ott tüzes vassal megbélyegezték, összeláncolták egy spanyol rablóval s azt mondták neki, hogy mármost húzza a gályát, meg hordja a követ.

Szőrnyen boszantotta ez a dolog Gyurka vitézét s fel is fogadta, hogy nem marad soká ezen a kvártélyon, hanem mielőtt szeret ejtheti, hazanéz szülőhelyére Hajdu-Szoboszlóra, ugy is harmincz esztendeje nem látta már az ottani sugár tornyot.

Hanem hát jó két esztendeig nem lehetett menekülni: hiába, ravasz az angol, nagyon őrzi az embert. De végre még is csak kijött a sorja.

Egy délután épen kinn dolgoztak a parton, a mint hirtelen szörnű zivatar kerekedett; zúgott, üvöltött a szélvész, harsogott a tenger, dörgött az ég s olyan sötétség lett, mint a szurok.

— Most menjünk, a merre látunk — szolt Gyurka a rablónak, — miénk a világ.

* Mutatványul a most megjelent *«Kivesző alakok»* című könyvből. E történet hőseinek, Rohodi Gyurkának kalandos életéből a múlt évben közöltünk lapunkban Szivos Béla tollából humoros rajzot; ennek kiegészítéseül szolgál e mostani újabb közlemény.

Egy éles kövel nagynehezen leresztették, le-tördelték magukról a bilincset s nekiramodtak.

De már ekkor egy kicsit megint megvilágosodott az idő, az örök észrevették a szökést s ropant puskázást miveltek mindenfelé, mert úgy látszott, több más gályarab is felhasználta a jó alkalmat s szanaszét futott.

Gyurka még jobban szaladt társával a hegyes kövek, sáros pocsolyák közt. Egyszer csak hallja, hogy a spanyol rabló nagyot kiált s végigvágódik a földön. Abba bizony beleakadt valami golyó, a többi meg füttyöngette a Gyurka füle körül.

— Énekeljetek csak, apró fülemülék! S rohanat tuskön-bokron keresztül.

Messziről még jó ideig hallatszott a puskaszó, de lassanként elcsöndesedett s az este is beállott.

Egész éjszaka ment Gyurka.

Mikor hajnalban világosodott, már a tengernek híre sem volt. Pusztaságot látott mindenfelé, a hol kőnél, köverlevél szürös tuskénél, meg egynéhány sovány fánál egyéb nem mutatkozott, csak távolról látszott valami bokros hely. E felé igyekezett.

A mint odaért, belefeküdt egy száraz szaka-déka, befedte magát gallyakkal s aludt egész estig.

Estefelé arra ébredt fel, hogy egy spanyol jött arra csengős öszvéren. Gondolta Gyurka, hogy tán le kellene szállítani az atyáit, de aztán mindjárt rátért, hogy még sem illenek huszárnak ilyen papírra írni, hát csak ennivalót kért a spanyoltól. Adott is egy darab rozsa sajtot, néhány vereshagymát, mert egybe nem volt a jámbornak. Jól esett Gyurkának a vacsora nagyon. Egy kis forrást is talált, nagyot ivott belőle a kemény sajtra, azután útnak egyengette magát. Holmi földrajznak, mappának híret sem hallotta, hanem annál jobban ismerte a csillagok járását, s azt is jól tudta, hogy Magyarország napkeletnek fekszik. Csak a csillagot nézte hát s annak irányozta az útját.

Reggelig nagy darab földet megjár, de nem találkozott senkivel. Ha épen látta, hogy valaki szemközti jön, félrehúzódtól előre jó idején, mert hiába, nem tudja az ember, mi eshetik.

Hajnalban sok fügebokorra talált, jölkökt a gyümölcséből s megint lefeküdt egy csomó bozót közé s ott várta be az estét. A mint bealkonyodott, megint előbújt, jölkökt fügevel s haladt tovább a csillag után, mint tegnapi.

A mint rávirradt, ahogy sem talált alkalmas búvóhelyet, hanem annál inkább talált néhány kipányvázott legelőszó lovat, még pedig az egyik igen jónak mutatkozott. Jobbra-balra rongyos falvak látszóttak, nagy messzire keletnek pedig valami erdős hely. Nem sokat gondolkodott Gyurka, megfogta a jó lovat, feket vetett a szá-jába s megindult nyargalva az erdő irányában. Gondolta, úgyis rég nem ült már lovon s ha az erdőt eléri, tán fél-napi gyaloglást is megnyer, azonkívül ott majd megkértezhet. Oldalba vágta a lovat, s ez megérezte, hogy most ugyancsak ember ül a hátán, vágatott, mint a szélvész.

Egy idő múlva lármát hallott Gyurka a háta mögött s látta, hogy három ember is nyargal

A HALOTTAS KOCSI KISÉRŐI.

Erdélyi fényképe.

lőháton utána, lármáznak fenyegetőznek szörnyen, de a Gyurka lóva sokkal jobb volt s nyomába se bírtak jutni. Apránként el is maradoztak, Gyurka pedig vágatott tovább. Két-három paraszt rákiabált még útközben, sőt a mint egy hitvány falu mellett elvágatott, még utána is lövöldöztek, de Gyurka csak nevette: hogy erőlködik a paraszt, s még csak jobban szorította a lovát.

A tájék megint néptelenebb lett, s már majdnem elérte Gyurka az erdő szélét, mikor észrevette, hogy a ló reszketni kezd alatta. Nem várta meg, míg összerogyik, hanem lepattant róla: majd meglel itt a gazdád, ha keres, — azzal gyalogszerrel koczogott be az erdőbe, a hol megint lefeküdt aludni.

Estefelé a nagy éhség, de kivált a szomjúság ébresztette fel, de sem ennielót, sem vizet nem talált, hiába kereste. Addig ógyelgett, míg az erdő szélére ért. Ekkor vette észre, hogy csak az erdő farkába került, mert mindjárt kiért belőle egy nagy, fátlan térségre, a hol messziről megint néhány falu látszott.

Hanem azt is észrevette, hogy elébb egy csapat vadrucza, azután egy néhány gém repül el a feje felett s néhány száz lépésnyire előtte leereszkednek.

VASUTI ALTISZTEK A TEMETÉSI MENETBEN.

Sorger fényképe.

Eszébe vevén azonban, hogy még sem igen alkalmas a rabruhában való utazgatás, a mint másnap egy vigan dalolászó spanyolra akadt, elhatározta, hogy ruhát cserél vele. Égyenesen szemközt ment vele s megállott előtte. A spanyol nagyot nézett a különös idegenen, Rohodi pedig emígy szólította meg:

— Nagyon nézed a ruhámat; úgy látom, megszeretted. Hát nem bánom, pajtás, cseréljünk. Vetközz!

A spanyol valami görbe kést kapott elő, de Gyurka egy szempillantás alatt kicsavarta a markából s megint rákiáltott, hogy: vetközz!

A paraszt megérezte a Gyurka hatalmas fogásáról, hogy kívül van dolga s nem is szólott többet, hanem vetkezett.

Gyurka hasonlatosképen s kis idő múlva már spanyol paraszt bőrből húzódtott vissza az erdőbe, de még utána kiáltott a parasztnak:

— Ne haragudj pajtás, de hát tudod, szükség törvényt ront. Ha valaha az én hazámba vetődöl, el ne kerülj a háznok tájékát!

Így mendegélt Gyurka hegyen-völgyön, árkon-bokron keresztül, míg egyszer csak előtte csillogott a tenger.

Ennek a láttára megrökönyödött. Tán csak nem tévedt el? De hol jár akkor itt ez a tenger, ezen ugyan soha át nem tud lábolni Magyarországba! Gondolkozott: hogy is jutott már ő száraz lábbal spanyol földre Francia-

Ott viznek kell lenni, gondolta, s minthogy a szomjúság már nagyon gyötörte, megindult arrafelé.

Már jól elhagyta az erdőt s meg is látta a víz csillogását, a mint egyszerre a parton levő bokrok közül egy lovas csendőr bukkant elő.

— Nyilván te is engem keresel a reggeli lőért, de tudom, hogy amúgy is belém kötnél a rabruhám miatt — gondolta Gyurka hirtelen — de hát megállj csak, nem ismered még te Rohodit!

Azzal hirtelen megfordult s elkezdett sebesen visszafelé futni az erdőnek. Mentől jobban kiabált és szorította lovát a csendőr, Gyurka annál jobban vitte az irhát.

Már majd az erdőig jutott s a csendőr látva, hogy addig utól nem éri, előkapta a karabélyát s rádurrantott a szökevényre. Gyurkának a füle mellett füttyentett el a golyó, de azért nagyot kiáltott, a földhöz vágta magát, egyet-kettőt rúgott, azután elcsendesedett, mintha meghalt volna.

A csendőr odavágtatott s lováról leugorva, szemmel látható diadalmas ábrázattal elkezdte Gyurkát vizsgálni, hogy hol érhet a golyó.

Epen csak ezt várta Gyurka. Iszonyú erejű karjával megkapta a holtra ijedt csendőrt s úgy odavágta egy nagy köhöz, hogy ájulva ott maradt, maga pedig felpattant a lóra s addig vágatott előre, míg csak a paripa ki nem dőlt alóla.

országából, a honnan pedig megint tenger nélkül eljutni a magyarok hazájába?

Eszébe jutott, hogy a francia föld mégis éjszaknak fekszik, majd onnan lehet aztán egyenesen keletnek tartva hazajutni.

Megindult tehát északnak s mindenféle viszontagságok után baj nélkül eljutott a pirénei hegyekig. Ott megrázkóztott valami csempészekkel, a kik maguk közé vették Gyurkát s mindenféle tilos portékával megrakodva, átmentek szörnyű rosz utakon, borzasztó szakadékokon keresztül Franciaországba. A határnál azonban szerencsétlenül jártak. Határőrökkel találkoztak, a kikkel csatába ereszkedtek. A csempészek nagyjából elestek, vagy fogságba kerültek, de Gyurka harmadmagával itt is szerencsésen megmenekedett, csak épen a ruháján ütött lyukat a golyó.

Néhány nap ott lappangott még Gyurka, azután nekiindult Franciaországnak. Nappal most is valami rejték helyen aludt, éjszaka pedig a csillag után haladt, mindig keletnek. Nagyobb baj nem érte, ennielót mindig akadt, vagy szépszerével, vagy amúgy. Egyszer valami puskás csősz, a mint egy gyümölcsfa alatt találta, nagyon kérdezgette tőle, hogy mi járatban van, sőt még meg is akarta fogni, de Gyurka a hátához verte a puskáját, magát meg odakötötte a fához s haladt tovább, útjára.

Jött aztán, jött, tovább, tovább, míg egyszer csak elérte a magyar határt, átjött a Dunán,

Edvi Illés Aladár: Novemberben.

még többet ellop, mint a mit megőriz. Elcsapták hát s Gyurka vitézt nyomban a helyébe állították: hadd legyen annyi viszontagság után egy kis biztos hivatala. Így őrizgette sok esztenedeig a szoboszlai tengeriföldeket.

A Poddubie melletti csata előestéjén 1812-ben a következő eset adta elő magát. A császárhuszár-ezred csak sötét éjjel ért a kijelölt táborhelyre s midőn az egész tábor álomba merült, egyszerre mintegy 700 ló megvadulva kiszaki-

Ujváry Ignác: Tájérszet a Duna mellől.

Spányi Béla: Est.

Tiszán, végre megpillantotta a szoboszlai híres sugár tornyot, a melynek láttára kicsi hijja, hogy el nem érzékenyedett...

S épen kapóra jött haza. Mert a tengeri-csőszre kiderült, hogy maga

A VÉLETLEN A HÁBORÚBAN.

(Vége.)
Képzeltető, hogy éjjel még jobban terjed a rémület és könnyebben elharapozik a rendtelenség. Ime néhány eset.

Telepy Károly: A Balaton a fonyódi partról.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

A TEMETÉSRE ÉRKEZŐK A BUDAI LÁNCZHIDFŐNÉL.

HORÁNSZKY NÁNDOR TEMETÉSE.

Erdélyi fényképe.

az ő gyávaságáról, mert a legvirtebb embernek is vannak rossz napjai, melyeken bátorlatalán viseli magát.

A vezér eleste gyakran elegendő, hogy pánik álljon elő. A magyar sereg felbomlása Várnánál a király eleste után, ismeretes. Szigetvár ostrománál is számoltak ezzel a törökök vezetői és a szultán halálát sokáig titokban tartották, mert ha nem teszik, bizonyos feloszlik az ostromló sereg, mielőtt a vár elesnék, a mint 1621-ben július 10-én az Érsekújvárt ostromló Buquoy császári vezér seregével történt, mely a vezér eleste után — bár ereje még mindig 8—10,000 főből állott — az ostromot nyomban abban hagyta és összes ágyúinak hátrahagyásával a Csallóközbe menekült. Máskor ismét a vezér eleste elkeseredett harcra ösztökéli a csapatokat. Ilyen eset történt 1632-ben a Lützeni csatában, hol Gusztáv Adolf eleste után is a svédék kivívták a diadalt.

A véletlenség okozta szerencsétlenségek szomorú krónikájában nevezetes az, mely a budai várban, a keresztények ostroma alkalmával 1686 július 22-én történt. A török védőrség hajnalban, a déli oldalon a palota mellől kirohanván, a szászok néhány ágyúját és egy mozsarát beszegeztek; e kirohanás visszaveretvén, a lövegekből és mozsárból a szökeget eltávolították s midőn ezután ebből a mozsárból egyet lőttek, iszonyú dördülés reszkettette meg a levegőt, a talaj megingott, a Duna hullámai kicsaptak és az egész környéket pokoli gőz és füst töltte be, mely csak egy óra múlva oszlott el. Ekkor látták, hogy a mozsár lövedéke véletlenül a palotában levő fő-lőportárba csapott, hol 8000 (néhány szerint 12,000) mázsa lőpor robbant föl. A palotának egy egész sarka szét volt zúva és leomlott, a vár két helyen égett, a Duna felőli várfalon 100 lépés hosszú rés volt szakítva, egy bástya egészen leomlott s 1500 török lett a robbanás áldozata.

Megdöbbentő hatású az olyan véletlenség, midőn a harczteret a csapatok saját társaikra löknek. Bihács ostrománál 1878-ban meg történt, hogy a reggeli ködben egy osztrák-magyar dandár két ezrede sokáig lövöldözött egymásra, míg a tévedés a kürtjelekből nyilvánvaló lett és véget vetett az akaratlan testvérgyilkosságnak.

Az, hogy a rajtaütések sikerülnek, rendszerint véletlenségek köszönhetők. Ez a véletlenség ilyen esetekben nem más, mint a parancsnok vigyázatlansága, mely néha olyanoknál is előfordul, kik máskor mindenkor buzgón gondoskodtak csapataik biztonságáról. Így járt 1878-ban Medved, 32. gyalogezredbeli százados, ki bizonyára csak ez egyetlen egyszer mulasztotta el az oldalbiztosítást s ez az egyetlen eset az ő és százada lekoncsolását eredményezte.

A vitéz Guyon Rikárd tábornoknak az volt a gyöngéje, hogy az előőrsi szolgálat ellenőrzésével nem sokat gondolt. 1849 február 3-án éjjelre, mint Görgey hadsergének elővédje, Iglón szállásolta el hadosztályát, mely a derek iglói lakosság vendégszeretéből bőven lakozva, csakhamar mély álomba merült. Ez alkalommal történt, hogy az előőrsök a csikorgó hidegben, a helyett, hogy szolgálatukat kötelességszerűen szabad éjjel teljesítették volna, a szél ellen a városban kívül álló veszélyhely négy magas fala közé vették magukat s ott lobogó tűz mellett akarták a hosszú téli éjszakát átvirrasztani. Így a Branyiszkö szorosa felé vezető út biztosítás nélkül maradt. Talán sohasem tudódik ki ez a kötelességmulasztás, ha a Branyiszkót megszállva tartó Deym osztrák tábornok elővédje, Kisevetter örnagy véletlenül épen akkor éjjel rajtaütést nem kísérel meg Igló ellen, hol ő sokkal kisebb erőt sejtett. Csakugyan sikerült neki a városba jutni s Guyon hadosztályát felriasztani. Igaz ugyan, hogy a magyarok harcokészége Kisevetter csakhamar futásra kényszerítette, de akkor már Igló lángban állott.

Még ma is felderítetlen az a körülmény, hogy 1849 augusztus 9-én a temesvári csatában ki rendelte el a magyar hadsereg löszertartékát Lugos felé, úgy hogy az, mikor legnagyobb szükség lett volna rá, nem volt kéznél s a magyar tüzéség az ütközet derekán kénytelen volt löszérhiány folytán elhagyni.

Néha azonban szerencsét hoz a véletlen, mint a most elmondandó eset bizonyítja. 1849. márczius 21-én a mortarai csata estjén, midőn La Marmora olasz tábornok már tudta, hogy

Istók János: Bubics Zsigmond püspök mellszobra. A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TÁVASZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

az osztrák csapatok Mortarába behatoltak, mégis reménylette, hogy a Porta Vercellihez az út még nyitva van, vagy az átvonulást ott még kieroszakolhatja. Körülbelül 2000 emberével dobergés közt közeledett Benedek ezredes néhány gyalogszázadból álló kis csoportja felé, mely kevésel előbb a Porta Alessandriát megszállta. Ebben a veszélyes helyzetben az erélyes Benedek gyors elhatározással az erőt fordított, La Marmora oszlopát 50 lépésre megközelítette s rövid tüzelés után fegyverletételre szólította fel. A véletlenség, melynek ebben az esetben szerencse a neve, pártját fogta Benedeknek, mert gróf Pötting százados, a 33. gyalogezred 6. századával épen abban a pillanatban jelent meg La Marmora oszlopának oldalában, midőn ezt Benedek fegyverletételre hívta fel. Az olaszok letették a fegyvert, maga La Marmora azonban elmenekült.

Benedek tehát nem hiába hivatkozott a hadsereg napi parancsában «regi hadiszerencséjébe vetett bizodalomára», midőn 1866-ban az osztrák éjszakai hadsereg parancsnokságát átvette. Ha tudta volna, mit szánt neki a sors! A szerencse épen akkor lett híttlen hozzá, mikor legnagyobb szüksége lett volna rá.

Kuntits László.

AFRIKA TERÜLETI FELOSZTÁSA.

A diplomatáknak és a határrendező-bizottságoknak nagyon sok dolgot fog ugyan még adni, a míg Afrikában, az európai hatalmak és a benszülöttek államainak területeit, határait véglegesen és teljes pontossággal megállapítják, azonban a területi felosztásra nézve már is létrejöttek bizonyos megállapodások és szerződések, a melyek ezen kérdésnek nagy általánosságban és elvileg való megoldására nézve alapul és kiindulási pontul szolgálnak, — ilyenek: a lord Salisbury által 1898 és 1899 években a francia kormányval és később Németországgal kötött szerződések, — továbbá a Francia- és Spanyolország közt létrejött, de eddig még nyilvánosságra nem hozott amaz egyezmény, a mely az Adrártartomány és a Muni folyam partján levő területek határvizonyait szabályozza.

Az európai hatalmaknak egymás között a felett való versengése, hogy Afrikában protektorátusokat és oly szférákat szerezzenek maguknak, a melyek alapján befolyásukat mindig messzebbre terjeszthessék, — csak mintegy 15—20 évvel ezelőtt kezdődött s hogy egy ily óriási terület, mely rövid idővel ezelőtt még alig játszott a világpolitikában szerepet, — az európai hatalmak közt teljesen békés úton nyert felosztást: ez mindenesetre becsületére válik az Európa sorsát intéző diplomaták ügyességének

s ez egyszersmind biztató előjelül vehető a jövőbeni alakulásokra nézve is.

Messze vezetne, ha részletesen foglalkoznánk azokkal a körülményekkel, a melyek Afrika területének a versengő felek között elvileg történt felosztását megelőzték, de mindenesetre érdekesnek tartjuk, rövid áttekintést vetni azon eredményekre, a melyeket eme versengés folytán az egyes államok már is elérték és a minek folytán oly módosult területi felosztás állt elő, melynek végleges befejezése már az idő szerint küszöbön áll s a most folyó délafrikai háború befejezése siettetni fogja.

Elővigyázattal kell azonban lennünk, a midőn a jelen esetben «befejezés»-ről beszélünk, mert a felosztás még nagy részben csupán a térképen van meg s inkább a «papir-formát», mint a valóságot mutatja. De most, midőn az európai államoknak terjeszkedése Afrikában bizonyos nyugvópontokra ért, ez a helyzet és idő épen a legalkalmasabb arra, hogy Afrika jelenlegi területi viszonyait áttekintsük. De még ez az áttekintés is csak megközelítő lehet, a mennyiben Afrika népességéről és területi nagyságáról teljesen megbízható adatok mindaddig nincsenek.

Főképen a népesség számszerű meghatározására vonatkozó becslések tekintetében az elfogadható tekintélyek és szakemberek véleményei annyira eltérők egymástól, hogy semmi gyakorlati eredményre nem vezetnének, ha ezeket a nagy átlagokkal dolgozó táblázatokat pontos adatok nélkül akaránk elfogadni. Többek között csak a Congót említem itt példa gyanánt, melynek lakosságát Stanley 30 millióra becsülte, Vivien de Saint Martin 14 millióra teszi, Ravenstein 16.300.000, egy másik földrajzi pedig már csak nyolcz millió körül állapítja meg ezen ország lakosságát.

Afrika területének nagysága kerek számokban 11¹/₂ millió angol négyzetmérföld, Madagaskár kivételével (a mely az alában közlendő táblázatban Francia-Afrikába van beleszámítva), a többi szigetek pedig ezen számításból ki vannak hagyva.

Habár az 1899-ik évben létrejött angol-francia egyezmény megállapodásai végleg még nincsenek életbeléptetve, mindazonáltal a Francia-Szudán, mint adminisztratív egység, a valóságban ma már nem létezik — mert a Francia-Szudán egykori területe részben Szenegal, Guinea, Dahomej és az Elefántesontparthoz csatoltatott, részben pedig katonai kerületekre osztottatott fel, a melyek katonai kormányzás alatt állanak ugyan, de azért mégis Francia-Nyugat-Afrika főkormányzója alá vannak rendelve.

Megjegyzendő, hogy a francziák még meg sem kísértették eddig, hogy a Szahara legnagyobb részére nézve a francia főhatóságot kiterjesztették volna. Épen most egy expedíciójuk van úton, a melynek feladatává tétetett, hogy a Twait oázis csoportot — a mely Marokkótól délre, a Szahara keleti részén fekszik — birtokába vegye. Több expedícióról, a mely nem régiben a Csad-tó éjszakai sarkán, a Shari vidékén járt, az hirlik, hogy egyezsége léptek a kanem törzs főnökeivel. A hatalmas Wadai államot, a mely az 1899. évben kötött szerződés erejénél fogva szintén a francziák fenható-sága alá tartoznék, még csak névleg sem vették birtokukba.

Az a sok czivakodás és határvillongásokra okot adó kérdés, hogy Brit-Keleti-Afrika hol végződik és a Brit-Szudán hol kezdődik: még mindig nincs eldöntve, — hanem a brit és a brit-egyiptomi befolyás körül az Egyenlítőtől számított éjszaki szélesség 10% — mint a jelen áttekintés céljának megfelelő válaszvonala — lett határként felvéve.

Az egyes államok területeinek nagyságát a következő táblázat tünteti fel, — megjegyzendő azonban, hogy az itt közölt adatok éjszaki és dél felé eső, már rendezetebb vidékek kivételével — csak megközelítő pontosságúaknak tekintendők.

Nagy-Britannia.

	angol négyzet mérföld
Fokföld	377.101
Natal és Zulu-föld	29.434
Basutoország	10.293
Bechuanaland	386.200
Rhodesia	600.000
Brit-Közép-Afrikai helytartóság	42.217

Brit-Keleti-Afrika (az éjszaki szélesség 10-ik fokáig a Nilus medrét is beleértve)	670.000
Somaliföld	68.000
Északi-Nigeria	310.000
Niger-parti tartomány	21.500
Lagos et Yoruba	20.500
Arany-part és Hinterland	74.500
Siera-Leone	33.100
Gambia	3.500
Összesen	2.556.455

Franciaia:

Algír	184.474
Szahara	123.500
Tunis	51.000
Szenegal	182.000
Guinea	92.000
Elefántesont-part	119.500
Dahomej	59.000
Szudán (katonai kerületek)	183.000
Congo et Gabun	550.000
Bagirmi Wadai et Kanem	126.000
Sahara (és Tibesti)	1.892.000
Szomali-föld	14.000
Madagaszkár	228.500
Összesen	3.804.974

Német:

Keleti-Afrika	385.000
Dél-nyugati-Afrika	329.450
Kamerun	191.130
Togo	34.800
Összesen	933.380

Olasz:

Erithrea	88.500
Szomali-föld	100.000
Összesen	188.500

Portugál:

Guinea	4.394
Angola	484.730
Keleti-Afrika	301.000
Összesen	790.124

Spanyol:

Río de Oro	167.400
Muni-River	1.750
Összesen	169.150

Török:

Tripolis és Benghaszi	398.900
-----------------------	---------

Egyiptom:

(névleg török uralom alatt)

Egyiptom	400.000
Angol-Egyiptom Szudán	610.000
Összesen	1.010.000

Egyéb önálló államok:

Transzvál	119.139
Oranje	48.326
Congo szabad állam	900.000
Liberia	52.000
Marokkó	219.000
Abisszinia	320.000
Összesen	1.658.465
Mindössze	11,499,938

Afrika szétosztásában Anglia, Franciaia és Németország jutottak legdúsabb zsákmányhoz. Németország — habár aránylag későn jelent meg az osztokodás színhelyén — mégis majdnem egy millió angol négyzetmérföldnyi területet volt képes elkaparítani, a melynek legalább ³/₄-ed része jól be van népesítve és a földművelésre kiválóan alkalmas. Területi nagyság tekintetében Franciaország az első; igaz, hogy a Sahara-sivatag homokja eddig nem igen nyugtált alkalmat arra, hogy kereskedelmileg kihasználtsák, de ha Franciaország a Földközi-tenger mentén s a nyugati partokon levő gyarmatait rendszeresen fogja kezelni: akkor ezen tartományok állandó jólét biztosításának a közvéleménynek nagy jelentősége van, valamint előrehaladottság tekintetében — összes helytartásai közt — Nagy-Británia gyarmatai foglalják el az első helyet Afrikában, míg a jól benépesített Congo szabadállam védnöke, a belga király, oly piacok fölött rendelkezik, melyek a jövőben Európa kereskedelmének igen nagy előnyére fognak válni.

Bornemisza Pál.

AZ ANGOL TÁVIRÓK.

A londoni központi táviróban naponta 4600 ember foglalkozik sürgönyök továbbításával és felvételével, a sürgönyök kézbesítését pedig 900 kerekpáros küldőnc végzi. A rendszer napi forgalom átlag 120—165 ezer sürgöny közt váltakozik, rendkívüli alkalmakkor azonban a fél milliót is meghaladja. A munka természetesen éjjel-nappal folyik főlaltott személyzettel úgy, hogy az alkalmazottak munka

Töltői fénykép után. Dr. Shiratori Kurakichi.

ideje a nyolcz órát nem haladja túl. — Az alkalmazottak — férfiak és nők egyaránt — elég jól vannak fizetve, a mennyiben a férfiak évi járandósága 2560 koronára, a nők pedig 2350 koronára rüg. Az éjjeli szolgálatot teljesítők pedig ingyen vacsorát is kapnak.

A londoni táviró Indiával, Ausztráliával, Kínával, Dél-Afrikával, a Fokfölddel és egész Amerikával közvetlenül össze van kötve. Kétszáz mérföld hosszú tengeralatti vonalai 1200 millió koronába kerültek s ezen óriási töké alig egy százötödét jövedelmez. A tenger alatti vonalakat 1870 óta három különféle részvénytársaság létesítette, kilencz évvel utóbb azonban a kormány leginkább politikai tekintetből az egész kábelhálózatot a fenne említett összegben magához váltotta, s így jelenleg az angol kormány a tenger alatti távirózást kénye-kevé szerint minden pillanatban megszüntetheti. Az angol táviró mesés gyorsaságú működését a következő kísérlet fényesen igazolta. Ugyanis Sir Henry Fisher, az angol távirók vezérigazgatója Viktoria királyné utolsó trónbeszédét a londoni parlament épületéből délelőtti 11 óra 10 perczkor Brisbane-ba (Ausztráliába) küldte. Onnan válasz gyanánt ugyanennek a trónbeszédnek szövege 11 óra 40 perczkor s így harmincz percz alatt visszakerkezett. Hogy válaszként a trónbeszédet Londonba vissza is megtávirózták, ez azért történt, hogy ezzel bizonyosságot nyerjenek a felől, hogy a Londonban feladott távirat Ausztráliába hiba nélkül érkezett meg.

LÁTOGATÁS SZEGEDEN.*

I.

Egyetlen ország sem érdekel engem Európában annyira, mint épen Magyarország. Már Japánban megismerkedtem ez országnak történetével s olvastam a könyveket, melyeket tudós utazók írtak róla. Ezek az ismereteim az országról és népéről oly mértékben fölkellették iránta érdeklődésemet, hogy azonnal ide szerettem volna jönni, a mint európai földre tettem lábamat.

Két hóval ezelőtt érkeztem Budapest székesfővárosba. Örömmel láttam csakhamar, hogy Magyarország már nagy lépéseket tett a művelődés terén. És az a legkellemebb, hogy az emberek itt oly barátságosak, hogy úgy érzem, mintha otthon volnék.

* Mint lapunkban két héttel ezelőtt említettük, dr. Shiratori Kurakichi japáni tudós és Enlund-Sailo Alpo finn szobrász, Strobl tanár tanítványa, múlt hó végén pár napot Szegeden töltöttek. Erről a kirándulásukról mondanak el most egyet-mást a «Vasárnapi Ujság» olvasóinak. Együttal a japáni tudósnak arcképét is bemutatjuk jelen számunkban. Shiratori még fiatal ember, csak 34 éves. Hazája fővárosában, Tokióban, a nemesi főiskola a keleti népek történetének tanára, s mint ilyen, hazánkat is buzgón ismerteti. A történelem mellett a nyelvtudományak is jelszavai. Egy év óta van Európában. Ez idő egy részét Berlinben és Hágában töltötte, két hónap óta pedig nálunk tartózkodik és itt a magyar nyelv, történelem és néprajz buvárlatával foglalkozik.

Szerk.

S ez az érzés naponta fokozódik, a mint otthonosabb leszek magában a magyar nyelvben. Mert ez az, a mi engem ide hozott. A magyar nyelvet és első sorban a rokonságot, — mely szerintem a japáni és a magyar nép közt fennáll — és ebből folyólag magát a magyar népet alaposan megismerni: ezek ittlétem céljai. S e cél szemponyjából a vidéknek nagy fontossága és előnye vannak. Természetes tehát, hogy vágyódtam Budapest után egy kis vidéki magyar levegőre is. Nagy örömmel fogadtam hát a meghívót, mely a múlt hó végén Szegedre szólított. Ebben a szép városban sok előkelő magyar emberrel volt alkalmam megismerkedni és velük eszméimet meghányi-vetni. De meglátogattam a nép egyszerű fiainak házáit is, a hol a magyar jellem tisztább, világosabb alakban lép előnk. Addig abban a véleményben voltam, hogy a vendégarbításg érénye csak a japániaknál él. Most meggyőződtem arról, hogy ez a magyaroktól sem idegen. Az az előzékenység és jószág, melyet a szegediek részéről tapasztaltam, meghatott engem. Hálás leszek érte életem fogytáig. Mily kár, hogy oly nemes nép, mint a magyar, a japánok előtt ismeretlen s hogy viszont a magyarok nem ismernek minket! Talán én vagyok az első japáni, a ki a magyarok előtt Japánt képviselem, s az első, a ki a japáni népnek Magyarországról és a magyarokról beszél. Tudom, hogy magyar tudósok nagy utakat tettek a messze Keletre, hogy itt a magyarságnak ősi fészékét kutassák; s mine, én a messze Keletről jövök ide, hogy a nyugati ősrökonokat megismerjem. Vajha ezentúl számos japáni jönne Magyarországra s a magyarok közül mennél többen keresnék föl az én hazámat, hogy a rokonsági érzés, mely az időtől és tértől gátolva, oly soká aludt, újra föbredjen! Érzéseimet erre vonatkozólag egy kis dalba foglalom össze:

(Japánul.)	(Magyarul.)
Tatji wakare,	Mióta ők elváltak,
Kjujo henuran!	Mennyi év telt el!
Harakarano	A testvéreknek
Juisijenu katara	Ösmültjät te mond el
Haruno jono czuki.	Oh hold, a tavasszi éjen!

Igen, a hold, mely ősidőktől fogva mind mostanig egyformán világol, ott volt mint néma tanú a két nép hajdani története fölött, ő tudja: hol laktak egykor a mi őseink és mi sors választotta el őket egymástól. Ha ő beszélni tudna, sok dolog kiderülne, a mit ma kutatunk, de föl nem fedhetünk.

Dr. Shiratori Kurakichi.

II.

Régi vágyam volt, hogy megismerjem a magyar népet, a tószyókeres, igazi magyarságot. Végre megjött a várt alkalom. A finnek jó barátja, Vikár Béla úr meghívott magával Szegedre a japáni tudósal, Dr. Shiratori egyetemi tanárral együtt. Örömmel fogadtam el a meghívást és türelmetlenül vártam az indulás napját. Eljött márczius 29-ike, és mi útra keltünk az Alföld fővárosra, Magyarország igazi szíve felé.

Mily hamar eltelt az a pár óra odáig! Szélesen és színesen, mint egy óriás gobelin, terített el szemünk előtt a magyar síkság. Kicsiny házak csoportja — tanyák: meglepő látvány az idegennek. Mindenütt eleveség a tanya körül: munkában levő emberek, legelésző háziállatok, baromfiak, az a sajátóság kútágas, azok az érdekes búbos kemenczék. Ez hát az Alföld, melyért Petőfi élt-halt. Egy pillantásra mekkora terület a szemhatár széléig! Csupa nyíltság, egyenesség, mintha a magyar nép lelke szólna hozzánk.

Szegeden a piarista főgimnázium nevében Cserép Sándor igazgató és a város részéről Gaal Nándor tanácsnok úr fogadnak szíves «Isten hozott»-tal. Ime, egyszerre otthon vagyunk a szép nagy magyar városban. De ott vár egy sereg ifjú ember is: fölharisan a riadó «éljen»; el sem akarom hinni, hogy minket illet. De a folytatás meggyőz róla. Sohasem remélt szives barátság árad felénk minden oldalról. Benyomásaink meszerülék ragadnak magukkal. Most is, ha Szegedre gondolok, varázslomként újjául föl bennem soha el nem mosódható emlékeim. Barátkozás, beszédek, felköszöntök, éljenek, parasztleányok, virágok, templomok, a sekrestye a gyárdiánnal, iskolák, kultúrpalota, könyvtár, színház, jó borok és jó emberek: mindez fölrajzik lelkem-

Sándor Béla vázlata.

KÖNYVES KÁLMÁN A MEGHÓDÍTOTT MAGYAR TENGERPARTVIDÉK HÓDOLATÁT FOGADJA.

ben, mint egy átélte mesének mozzanatai. Röviden, mindabban részünk volt, a mit magyar vendégszeretet a kedves vendégnek juttat. Még ennél is többet kaptunk: a testvérnek hajlandóságát a testvérhez. Mint a finn szólásmond tartja: az a sok, ha mind a két felén megkenik vajjal a falatot. Így tett velünk Szeged. Azért lett felejthetetlen nálam. Fognak-e ők is olykor-olykor a finn testvérré gondolni? Lesz-e még egy ily alkalom, midőn a három rokon: magyar, finn és japáni újra találkoznak?

Entlund-Sailo Albin.

ISKOLAI FALIKÉPEK.

A külföldön nagy elterjedésnek örvendenek már az egyszerű, könnyen áttekinthető, de azért művészi becsü iskolai faliképek, a melyeket a budapesti Országos Képtár két év előtti kiállításán is láttunk, hol különösen az angolok és francziák faliképei lepték meg a szemlélőt. Ott a legnagyobb művészek vetekednek egymással az ifjúság tanításában és igen helyesen! Egy-egy erkölcsrajz, egy-egy beszélő kép tényezővé válhat még a nemzet életében is. A ki látta az Országos Képtár kiállításán azt a drámai hatású falikép sorozatot, mely tizenkét képben a pálinka hatását mutatja be, az nem is igyekszik az előbbi állítást megzafolni.

A magyar közoktatásügyi kormány is ráfordította figyelmét az iskolai faliképekre. Egyelőre hét történelmi faliképre hirdetett pályázatot, hogy azok, a mint azt a pályázati hirdetés elmondja: «színes sokszorosításban az elemi népiskolák IV—VI. osztályaiban a történelmi és a művészeti érzék kifejlesztésének és a hazafiai érzelmek állandó ébrentartásának eszközei legyenek.» A hét kép tárgya: 1. Árpád pajzsra emeltetése. 2. A honfoglaló magyarok átlépi az ország határát. 3. Asztrik átadja a koronát Szent Istvánnak. 4. Szent László megszabadítja a fogoly leányt. 5. Könyves Kálmán a meghódított magyar tengerpartvidék hódolatát fogadja és megerősíti a dalmát városok kiváltságait. 6. IV. Béla és a tatárjárás. 7. A morvamezei csata. Egy-egy kép tiszteletdíjával kétezzer korona volt kifizetve.

Azt reméltük, hogy a magyar művészek lelkesedéssel fognak majd hozzá a hazafias feladat megoldásához, hisz a pályadíj is eléggé tekintélyes és idő is volt elegendő. De leginkább csak a fiatalabb művésznemzedék tagjai pályáztak s az eredmény kevéssé felelt meg a várakozásnak; ha egy-egy pályaterven felcsillan is a festő-tehetség, egy közös hibát majdnem valamennyi képvázlaton fel lehet találni: a történelmi való tájékozatlanságot.

A Képzőművészeti Tanács, a mely a pályázat fölött bírálatot mondott, mindössze négy pályá-

munkát ítélte érdemesnek a díjra, tehát a hét kifizető tétel közül háromra egészen meddő volt a pályázat. A díjat nyert pályamunkák: 1. A honfoglaló magyarok átlépi az ország határát tárgyu képvázlat, szerzője: Löschinger Hugó; 2. Asztrik átadja a koronát Szent István királynak, szerzője: Gergely Imre; 3. Könyves Kálmán a meghódított magyar tengerpartvidék hódolatát fogadja, szerzője: Sándor Béla, és 4. a morvamezei csatát feltüntető mű: szerzője Gergely Imre. Kevésbé ismert név valamennyi, de lelkesedésük becslésre méltó. Löschinger Hugó munkája felülmelkedett a közpszerűségen. Élénk koncepciója, de egyszerű színekkel ható mű. Míg a többi pályázó nem tudta magát önállóítani Feszty «Magyarok bejövetele» című körképétől, ő többé-kevésbé eredeti. Egy pár főlétes alak azonban az áttekinthetőség és megérthetőség rovására van. Ezen okvetlenül változtatni kell a kivitelnél. Sándor Béla Könyves Kálmánja a legsikerültebb választása a bíráló bizottságnak. Könyves Kálmán arczán lelkesítőleg hat a fenség és a hatalomérzés kifejezése. Színei pompások és igen alkalmasak a sokszorosításra. Tör-

Löschinger Hugó vázlata.

A HONFOGLALÓ MAGYAROK ÁTLÉPI AZ ORSZÁG HATÁRÁT.

AZ ISKOLAI FALIKÉPEK PÁLYÁZATÁRÓL.

téneti felfogása is helyes, könnyen megértheti a gyermek is. Mindenesetre szép, nemes és hazafias dolgot cselekednének jelesebb művészeink, ha szeretettel részt vennének az újabb pályázatban.

Hamvay Odón

EGYVELEG.

* Női klubok Londonban. Londonban igen sok a női klub; több mint a szintén igen nagy számú férfi klub. Csak egy kis szemlét kell tartani a londoni Boverstreeten, hol a délutáni theához siető hölgyek egész árja hullámzik, hogy a női klubok kedveltsége és látogatottsága felül meggyőződjünk. Ezek annyiban különböznek a férfiak kaszinóitól, hogy tagjaik inkább napközben, különösen a délutáni thea idején, míg a férfi körök inkább este és éjszaka népesednek be. S a női társaságok általában sokkal népesebbek is, mint a férfi-kaszinók. Sőt a tizenkét legnagyobb londoni női egyesületnek oly sok tagja van, hogy az újonnan jelentkezőket gyakran nem vehetik be s így ezeknek — nem egyszer százával — várniok kell, míg számukra hely ürül. Az élet az ilyen társaságokban igen egyszerű: a tagok itt alig tesznek egyebet, mint oszonnáznak, olvasnak, vagy csevegnek. A férfikaszinók lázas hangulatai, szilajabb mulatságai, a melyeket a kártyaszobákban tapasztalni lehet, itt ismeretlen dolgok. Nagy és áldásos jelentősége van a női kluboknak a vidékről Londonba jövő nők számára. Ezeket megszabadítja a szállodai élet költségségétől és ridegségétől. Majdnem mindenik ugyanis úgy van berendezve, hogy egyszerre több idegennek teljes ellátással szolgálhat. Természetes tehát, hogy a nők szívesebben keresik föl ezeket a nekik megfelelőbb légkört helyeket, mint a zajos nyilvános szállodákat. S nem utolsó dolog az se, hogy ezek a magán-hotelek sokkal olcsóbbak, mint a nagy, mindenki számára megnyitott szállodák.

* A csári család tehene. Valahányszor I. Miklós csár feleségével és gyermekeivel Oroszországban vagy külföldön utazik, a császári különvonat egyik kocsijában egy tehén van elhelyezve, melynek teje csakis az uralkodó és családja számára van fenntartva. A tehén Dániából került Szent-Pétervárra. Gondozása két külön e célra kinevezett császári tehénészre van bízva. A tehén istállója előtt folyton katonai őrszem áll.

* Németország katonai szervezete úgy van rendezve, hogy három hónap alatt öt millió hatszáz ezer embert s 195,000 lovat, és ötezer ágyút küldhetne a harczterre.

* A közönséges érleli szerek, ú. m. marha és disznóhús, baromfi, vaj, burgonya és zöldség ára, New-Yorkban soha sem észlelt magasságot ért el, míg ellenben a liszt, a cukor, kávé, tea és fűszerek ára egyformán megmaradt. Ennek a lakosság alsóbb rétegeiben sok zúgolódást előidéző jelenségnek okát a közlekedési eszközök elégtelenségében keresik, a mennyiben az óriási város ellátását a vasuti vonalak és gőzhajók többé nem győzik.

A KIRÁLYI PALOTA BRÜSSZELBEN.

A BELGIUMI ZAVARGÁSOK.

Szinte forradalmi jelleget öltöttek azok a zavargások, melyek a legutóbbi hetekben Brüsszelben és Belgium egyéb helyein is az általános szavazati jog körül folyó parlamenti harczok alkalmából kitértek. A harcz a belga parlament két legnagyobb pártja, a kormányon levő klerikális és a szociálisták között foly nagy elkeseredéssel. A klerikális kormány új választási törvényjavaslatot terjesztett be, a mely ellen a szociálisták az általános és egyenlő választási jog alapján állva, minden eszközzel küzdenek. A harcz heve kicsapott a parlamentből az utcára s ebből olyan utcai jelenetek lettek, a melyek élénken emlékeztettek a nagy forradalmak kezdő jeleneteire.

Az első súlyosabb természetű összestütközés a zavargók és a rendőrség között április 8-án volt a «Népház»-ban tartott népgyűlés után. A népgyűlésben részt vett négy spanyol republikánus is: három képviselő és egy újságíró, a kiket a kormány kiutasított Belgiumból, a mi az ingerültséget még jobban fokozta. Utcai harczok törtek ki, melyekben többen elestek és sokan megsebesültek mindkét részről. A zavargások ezután napról-napra ismétlődtek egész 13-ikáig, a mikor az izgalom kissé lecsillapult. A tüntetők bejárták a város utcáit, kihágásaikkal sok kárt okoztak. Izgalmas jelenetek játszódtak le a királyi palota környékén, a mely előtt lovasságot és tüzezséget gyűjtöttek össze, hogy szükség esetén megvédjék a zavargók ellen. A szociálisták ekkor más eszközökhöz folyamodtak: általános sztrájkot kezdték az egész országban, a mi, tekintve hogy Belgiumban mily sok az ipari, bányász- és egyéb munkás, ugyancsak erős fegyver a kezükben.

A szociálisták vezére Vandervelde képviselő, egyúttal az általános szavazati jogért való küzdelem főrendezője. Ő adta a hangot a Népházban tartott népgyűléseken és az utcai tüntetéseknél, melyeket igyekezett a békés határok közt megtartani, de szava nem bírta megfékezni a szenvedélyeket. A klerikális kormánypárt vezére Woeste volt miniszter, a kit Belgium leg-hatalmasabb emberének tartanak, a kinek akaratára szerint igazodik minden kérdésben a kormány. Kemény, erélyes ember, túlzott klerikális politikája miatt kellett lemondania rövid hivataloskodás után miniszteri állásáról, azonban most is ő a kormány legfőbb tanácsadója. A mostani zavargások elfojtására tett szigorú intézkedéseket is neki tulajdonítják.

A harcz kezdete óta a szociálisták nem hagytak felhasználatlannul semmi fegyvert az izgatásra az általános szavazati jog mellett. Tömördek nyomtatványt osztogattak szét, melyeknek tartalma és képei mind az általános szavazati jogért lelkesítették. Különösen egy naptár, a «Calendrier du peuple» jutott nagy népszerűségre, a mely a szociálista párt főembereinek képeivel volt illusztrálva. Ezt a naptárt sok ezer példányban terjesztették s alig van munkás vagy földműves-lakás, melyben meg ne volna. Az izgatás gyűjtőpontja a brüsszeli Népház, a szociálisták gyülekező helye. Egy legnagyobb részt vasból készült nagy épület ez, alkalmasan berendezve különböző ezélokra. Felső részén

A MŰCSARNOKBÓL.

Folytatjuk a nemzetközi tárlat ismertetését, egyes művek bemutatásával.

A tájképek közül ezeket adjuk: *Telesy* Károlytól, a régi gárda művésztől «A Balaton a fonyódi partnál», partszéli részlet, faluvégi házzal, kikötött ladikkal, ösvénynyel. *Spányi* Bélától: «Est», patakpart, csonka fűzekkel, a fűben legelésző tehennel és halaványuló, nyári, meleg levegővel. *Ujváry* Ignác téli képe «Tájresztlet a Duna mellől», hóval borított part, zúzmarás, sovány fákkal, a falú szelének bogárhátú házaival. *Edivi* Illés Aladár «Novemberben» című képe a termékeny és a természet után dolgozó művészek legjobb festményei közé tartozik. Nem a haldokló természet szomorú képét festette le, hanem a késői őszi szép színeivel látta el a fákat s a háttérben mutatkozó utcai fasort, a hol egy asszony a libákat hajítja haza. Voltaképpen szegényes falusi udvart mutat a kép, tépett szalmás tetű háztetővel, düledező ólakkal. Ezekben nyilvánul meg a pusztulás és mulandóság, míg a természet ezek mellett ép és erős.

Istók János szobrásztól bemutatjuk Kassa műszerető agg püspökének, *Bubics* Zsigmondnak mellsobrát. Az eredetiben életnagy, fehér márványból faragva. Művészileg és híven adja vissza a tudós főpap vonásait, s késő időkben is szép emléke lesz a nagyérdemű püspöknek Kassa valamelyik intézetében, vagy oly helyen, a hol *Bubicsra* emlékezni a hálá kötelessége.

KLINGER BEETHOVEN-SZOBRA.

Klinger Miksa, a Lipesében élő jeles művész legújabb alkotása: Beethoven szobra. A szobrot a bécsi szecesszió-művészegylet kiál-

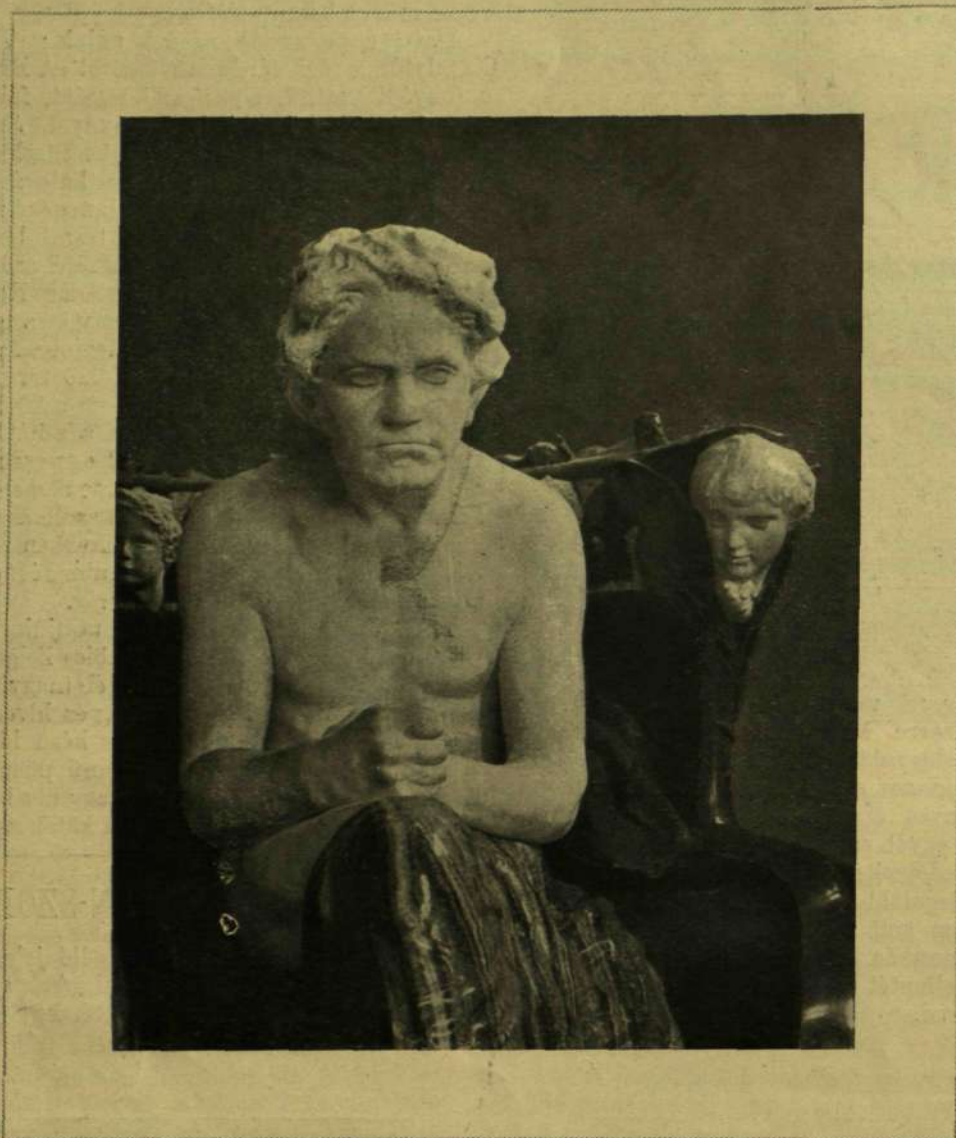
VANDERVELDE, A BELGA SZOCIÁLISTÁK VEZÉRE.

WOESTE, A BELGA KORMÁNYPÁRT VEZÉRE.

A NÉPHÁZ BRÜSSZELBEN.

BEETHOVEN SZOBRA KLINGER MIKSÁTÓL.

litási helyiségében tették először közszemlére, a közönség lázas érdeklődése mellett. Művész-társai mindent elkövettek, hogy az érdeklődést felkeltsék. A kiállítási helyiséget három hajós, egyiptomi-román stílkverékű templommal alakították át, a falakat titokzatos reliefszekkel rakták tele, melyek sokszor érthetetlen eszméket a legbizarrabb formákban ábrázolnak. A szoborhoz csak úgy lehet férközni, ha előbb a mellék-hajókra átsuhanunk, miközben önkénytelenül megnézzük a bécsi különleges művészi tul-zásait s csak ha kissé magunkhoz térünk e kétes művészi élvezetből, állhatunk Klinger rendkívül megkapó, szép és nemes alkotása elé.

Beethoven, a nagy zeneművész szelleme régi-óta foglalkoztatta Klingerét. Rézkarczaiban, fest-ményeiben gyakran ábrázolta, s igyekezett ér-zéseit, melyek Beethoven műveinek hallatán lelkében felébredtek, tüvel, ecsettel megöröki-teni. Rézkarczaiban álmadozásait, melyekbe Beethoven szimfóniái merítették, a legvátozatosabb formákban fejezte ki, — Beethoven arczkifejezése ott volt festményeiben, most mint Apollo, majd mint keresztelő Szent János; a lipcsei Pietà Szent Józsefje is Beethoven arczát öltötte fel képzeletben, mert előtte Beethoven maga a teremő lángelme, a lánggal égő szellemi erő.

Ezt a képzeletében élő alakot, a művészi lángelme e hatalmas jelképét — mert ezt látta ő Beethovenben — a teremtés lázas pillanatában örökítette meg. Ott ül, felhő trónolva, belső elmerülésben, a lelki koncentráció leg-bensőbb pillanatában, ott ül trónszékén a zene-költők fejedelme, a mester, minderről meg-feledkezve, egyedül érzéseivel foglalkozva, egy-egy válna misztikus érzéseiben a mindenségét, sötét érzések háborgó örvényei között hanyólván. A belső tűz, mely lelkét elfojta, mintegy ökölbe szorított markába van fojtva, melyet ráfektet keresztbe vetett lábára, hatalmas széken előre hajlik, szempilláit lehúnyja, miközben arczára égi fény tükrözik. Előtte, a felhőn, karmai kitárva, fekete kőszáli sas ül büszkén, merészen nézve föl rá, miként a napba. Isteni esend körülötte. Érezzük, hogy ez a teremtés pilla-nata, a jövődő!

minőkből született a mester sok nagy alkotása, azok a földöntúli hangok, lázas sóhajok, örök sovárgás, bánat, öröm, remény... S ha ekkor tekintünk a mesterre, megértjük Klinger eszméjét, melyet ez arccal ki akart fejezni: a teremteni tudó örök akaratot, az ismeretlen világot járó hatalmas szellemet, földöntúli érzései közt, a teremtés lázámaiban.

És ezt az eszmét hatalmas erővel ki is tudta fejezni. *Lázár Béla.*

EMLEKSZOBOR LELEPLEZÉS BÁCS-KULÁN.

Hazafias ünnepélyek színhelye volt Bács-Bodrog vármegye egyik nagyközsége: Bács-Kula, hol márczius 15-ikén a szabadságharc viharos napjainak áldozatul esett vártanúk emlékére felállított szobrot leleplezték, melyet a község vegyesajkú lakosságának adakozásából és az e célra rendezett műkedvelő-előadások jövedelméből állítottak fel.

Az emlékkő, melyet a budapesti Gerendai-czég készített, négy méter magas obeliszk, tetején keresztrel, előoldalán pálmával és babérkoszorúval. A talapzaton márványlapba vésett aranybetűk hirdetik Kula közönségének hazafias áldozatkészségét.

Az ünnepély két részből állott. Az első rész a községben, — a második rész a temetőben, a hol t. i. az emlékkő a vértanúk sírjai mellett fölállítottat, folyt le.

Délután 9 órakor a róm. kath. templomban dr. Hoffmann Károly apátplébános ünnepi gyászmisét tartott, melyen a hatóságok, egyesületek, a tanulói ifjúság testületileg vettek részt, a község pedig teljesen megtöltötte a templomot.

Délután két órakor a község háza udvaráról mo-zárszlővések jeleztek az ünnepély kezdetét, melyet a helybeli dalárda nyitott meg. Azután Deák Béla ügyvédjelölt hosszabb ünnepi beszédben méltatta a nap jelentőségét. Majd Léderer Dezső joghallgató szavalt. Végül pedig az 'iparos-dalárda' énekelt hazafias dalokat.

Ezután a község a temetőbe vonult ki, a hol Borovánszky Gyula községi jegyző tartott ünnepi beszédet. Beszéde alatt lezuholt a lepel az emlékkőről. Erre Mezey Zsigmond kir. közjegyző fölkérte dr. Hoffmann Károly apátplébánost, hogy az emlékkoszorút vegye gondozásába, a mit az apátplébános lelkes szavakkal megígért, majd Beringer Endre cservenkai plébános segédletével beszentelte az emléket.

Este nyolcz órakor az összes egyesületek hazafias ünnepélyeket rendeztek. Az emlékszóron csak három vértanúnak a neve van megörökítve ú. m. Sorok Sándor bácsmezei szolgabíró, kit 1849 február 6-án a betört szerb bizottmány ítélleténél fogva végeztek ki; továbbá Zdrahal János paratatyai és Fogt József szilbási állami ispánok, kiket május 16-án agyonlőttek.

Ezeket kívül azonban még 37 vértanúnak a neve fordul elő a kulai róm. kath. egyház anyakönyvében, kiket különböző alkalmakkor kivégeztek.

Emlékre méltó, hogy a kulai szerbek is élénk részt vettek a most lefolyt ünnepélyeken.

Az emlékszórot megkoszorúzták: a kulai úrhölgyek, a 'Népkör' és a kaszinó.

Csajági Bernát.

MISS ISADORA DUNCAN.

Hetek óta sokat beszéltek már nálunk társadalmi körökben Miss Isadora Duncanról, a ki nemrég egy zártkörű társaság előtt bemutatva saját maga által komponált görög stílusú tánczeit a nézők érdeklődést keltett velük azokban, a kik látták. Most végre április 19-én nyilvánosan is fellépett az Uránia-színházban, s nagy közönség előtt mutatta be művészetét.

Duncan kisasszony kaliforniai származású; nyúl-lának, karcsú, magas termetű hölgy, plasztikus idoma, megnyerő kifejezésű, élénk tekintete mindjárt rokonszenvet keltenek iránta a nézőben. Az előadás rendezése emeli a hatást: az egyes táncokat zene kíséri, melyben a hárfának jut a főszerep, előttük a Magyar Színház egy művésznője verseket szaval. Horatiusból elmélkedő ódát, majd jászai modern dalt, opera-szövegrészeket, ókori pástor-idyllt. Közbe-közbe karéneket is hallunk. A fiatal művésznő alakját, a mint a szinpadon megjelenik, szívárványos fény veszi körül, a háttér színlai tavaszi tájat, majd később görög díszítésű termet ábrázolnak.

Duncan kisasszony teljesen meztől tánczol, görög szabású lenge ruhában, tunikában és chlamysban. A táncokat az előadást megelőzőleg felolva-

sott magyarázó bevezetés az ókori görög tánczok felelevenítésének mondja, melyek egyes mozdulatait a művésznő a régi görög vázákrol leste el. Egyes mozdulatokról csakugyan eszünkbe is jut egy-egy ily ókori kép, de a ruhán kívül, mely azonban szintén stilizálva van, körülbelül ez minden, a mit el lehet valódi görög reminiscenciának fogadni.

Mindazáltal sok szépség van Duncan kisasszony tánczában, különösen élénkebb, friss részeiben, melyben a bacchanáliák örömeit példázza. Mozdulatai kecsesek, szép formái teljesen érvényesülnek, plasztika is van benne. A két részből álló előadásnak második része tetszett inkább, a 'Pán és Echo', 'Orpheus és Eurydice', s a 'Bacchus és Ariadne' című táncjelenetek. Az elsőben a szerelmi öröm van jelképezve, a másodiknak mimikája az ismert klasszikai mondát példázza, a harmadik a bacchanáliák szilajságát juttatja eszünkbe, de művészi mérséklet korlátai közt. Az előadásokban van időn-szerűség s ha az előzőleg terjesztett hírek sok részben túlzottnak bizonyultak is, a művésznő meg-érdemelte azt az érdeklődést, melyet fellépéi kel-tettek.

ANGOL UDVARI DIVATOK.

Londoni hírek szerint az angol főnemesség női körében nagyon fel vannak habórodva Alexandra királyné néhány rendelete ellen, melyeket a korona-zási ünnepélyek alkalmával viselendő ruhák és fejdíszek dolgában kibocsátott.

Angliában a király hitvese mint ilyen, rendeleteket nem bocsáthat ugyan ki, de azért bizonyosra lehet venni, hogy az úgynevezett 'Court Circular'-ok, vagyis a királyi udvart illető intézkedéseket magában foglaló udvari körözlények a király-nétól erednek.

A hármaskiráltságbeli peer-ok feleségei, vagy a peer-i előjogokkal felruházott hölgyek koronázási vagy egyéb nagy udvari ünnepélyek alkalmával hermelinei bélt bársony köpenyekben s hosszú uszályos ruhákkal jelennek meg, fejükön pedig hercegi, ögrófi (marquise) vagy grófi koronát viselnek. Ezen ősi idők óta divó szokást, — mely különben az angol női főnemesség egyik feltétlenül őrzött elő-jogát képezi, — az említett 'Court Circular' nem kifogásolja ugyan, de azt rendeli el, hogy a hölgyek koronájukat a mostani divat szerint fésült hajra illeszkessék. Már pedig ez kissé különös lenne, a mint képünkrol is megítélhető. Ugyanis a most divatos frizurák rendkívül magasak és szélesek, s az ezt alkotó vastag hajfonatok vendég-hajból készülnek, melyet a divathölgyek többnyire rövidre nyírt hajuk fölött viselnek, mert alig van nő, a kinek saját hajától az igen nagy fejéjé kikerülne.

Nem kevesebb gondot okoz a főrangú hölgyek-nek a ruha uszályának hosszúsága, a mennyiben pl. egy születt hercegnő sokkal hosszabb uszályt viselhet, mint egy grófnő.

A wales-i hercegnő, mint a trónörökös neje a folyó évi márczius 14-én Windsorban megtartott nagy udvari fogadás alkalmával négy méter hosszú uszályt viselt, míg Hamilton hercegnő uszálya két méter hosszú volt. A szabályok ellen vésté Mandas hercegnő, kinek uszálya hat méter hosszú volt, s így még a trónörökös nejeinek uszályát is sokkal túlhaladta. Nehogy hasonló 'visszaélések' a korona-zási ünnepélyek alkalmával előfordulhassanak, a 'Court Circular' e tekintetben való intézkedése is nem sokára várható.

Mind ezekből kifutnak, hogy a szigorú udvari szer-tartások tulajdonképeni hazája mégis csak a büszke Albion, mert hasonló dolgokkal még XIV. Lajos udvarában sem törődtek ennyire.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Sas Ede: Aratás; Budapest, 1902. Változatos hangú és tartalmú verseket gyűjtött össze ebben a kötetben a szerző, a ki a költői és az elbeszélő próza-irodalomnak ismert, buzgó munkása. Versei nem kapnak meg mindjárt első olvasásra, erre nincs bennük elegendő érzelmi mélység, de jól esik őket olvasni, mert egészséges gondolkodású és ér-zésű író ismerünk meg belőlük. Szerelmi dala a házasság boldogságát dalgálja, kellemes, egyszerű hangon, elmélkedése nem jár mély vizek feneké-
de egy-egy költői ötlet, fordulat akad még olyan verseiben is, melyeken inkább a hideg ész, a kissé kereset szellemeskedés érzik, mint az érzés heve. Hazafias verseiben kerüli a nagy hangot, a lármás frázisok puffogatását, fel bírja nem egyszer ébreszteni a hitet lelkesedése őszinteségében. Van több rövidebb-hosszabb költői elbeszélés is a kötetben, modern izű történetek, melyekben a szerzőnek emberszeretete, a szenvedőkön és nyomorgókon való részvéte adja a legmelegebb színeket; felfogásának erősen szocialisztikus íze van. A szerkezet

A VÉRTANÚK EMLÉKÉNEK LELEPLEZÉSE BÁCS-KULÁN.

kerekdedségére azonban s néha a történetek való-szerűségére is több gondot kellene fordítania. Csinosan versel, talán nagyon is könnyen: a technika bensőbb finomságai nem egyszer elvesznek magyar könnyed folyásában. Nyelve szabatos, fordulatok, de különösebb egyéni színezet nélkül. A csinos kiállítási kötetből, melynek ára két korona 40 fillér, mutatványul a következő két verset közöljük.

Elnyűlt hajó.

Sirályok sírva csapognak
Kéklő vizek felett.
Sírata a mélybe sülyedt
Veszendő kincsekét.

Hajókat, melyek az árral
Büszkén daczoltanak,
S koporsóként fekszenek
Korall-fejek alatt.

Haj, büszkén indula utnak
Egykor az én hajóm,
Mintha a vészbe, viharba
Gyönyörűsége von.

Túlzenge újjongva az orkánt
Földzetéről a dal...
S hogy végre mégis győzött
A romboló vihar!

S most minden fényes álom,
És minden drága remény,
A roncs hajóba' pihennek
Az óceán fenekén.

Egy dalfoszlányt feleltük
El-el kap a szél, az ár.
A tengeren így siratja
A kincseket a sirály.

Kikötésben.

A gőzhajó kürtöje bömböl,
A horgony láncza csikorog.
A horgán hogy zúg, hogy dörmöböl!
A sóvárgó szív hogy lobog!

Tajtétkot tur az ár haragja,
Paskolván a hajó kerék.
Majd szépen enged s vállra kapja,
Mint szarokát a csöcselék...

S utánna két karom kitarul,
S úgy állok lelkendezve ott:
'Hahó, az égret, kapitány ur,
Egy árva utast hitagyt!'

De lellem vágyó vergődését
Elnyeli a tengerzsvaj.
Fut, fut a gályta: a Dicsőség,
Boldog kiválasztottival...

S én maradok a meddő parton,
Sikong a hozsza, bűg a szél...
Azután rám szót az alkony,
S nyomtalan eltemet az éj.

Szívós Béla 'Kivesző alakok' című új könyvében, melyvel lapunk más helyén bővebben foglalkozunk, öt nagyobb elbeszélés és rajz van összegyűjtve: valamennyiben egy-egy tősgyökeres magyar alaknak a rajzát nyújtja a szerző, különleges alak-jait az alföldi társadalomnak, a milyenek ma már mindinkább ritkulnak s rövid idő múlva legteljebb ha emlékezetben fognak élni. A kiválóan érdekes, tizenkét lve terjedő kötetet a kiadó, Hornyánszky Viktor könyvnyomdája, igen csinos kiállításban bocsátotta közre; ára 2 korona 40 fillér. Kapható minden könyvkereskedésben.

Ironga, szánkó, kecze. Irta Herman Ottó. Kifutó tudósunk fentebbi című most megjelent füzetében a prehistórikus hosszú csontleletek ismeretéhez nyújt adalékok, számos rajzzal kísérve a szakemberre és laikusra nézve egyaránt érdekes szöveget, melyből láthatjuk, hogy a nagyobb állati szarcsontokat, sőt állkapcsokat is, a legrégebb idők óta használták irongálásra, sok helyen használja a nép ma is, vagy csak egyszerűen rá állva, vagy pedig kis szánkót, néha székfélést erőstve rá. Búvárlatai alapján bebizonyítja azt is Herman Ottó, hogy különösen a löcsontokat a kezekhez hálósulynak szolgálták és hogy sokszor utóbb ezeket a csontokat is alkalmazták irongáláshoz.

A magyar történet kütfőinek kézikönyve. A val-lás- és közoktatási miniszter megbízásából, dr. Angyal Dávid és dr. Mika Sándor közreműködésével szerkesztette dr. Marczali Henrik. Ára 13 korona. Kiadta az Athenaeum. Wlassics Gyula vallás- és közoktatási miniszter eredeti szándékának megfelelően első sorban tanárjelöltek és tanárok használatára készült ez a munka, de haszonnal forgathatja mindenki, ki a magyar történettel foglalkozik. A munka az eredeti forrásokat nyitja meg a kutató előtt. A kütfők a vezérek korával kezdődnek: közzölve van Leó császár taktikája, Theotmar érsek levele IX. János pápához, Szent István törvénykönyve, Szent László törvényei, az aranybulla stb. Az Anjou-kor forrása, az ország megosztásának, a val-lásos harcok korának legnevezetesebb forrása, végül a restauráció s az állam újjáalakításának korára való kütfők. Mind az eredeti nyelven, a leg-hitelesebb szöveg szerint.

Az Athenaeum kiadásában továbbá megjelen-tek: 'Élőképek' Bársony Istvántól. 17 novellá-ban mutatja itt be a szerző ismert tehetségét. A könyv ára két korona. Lábán ur könyvei és egyéb történetek, írta Ábrányi Emil. E könyvben 34 apró elbeszélést gyűjtött össze a jó tollú szerző. Ára két korona. A 'Vándorok'. Ezen ezim alatt a művészek, artisták életéből beszél el történeteket Kabos Ede; Tutsek Anna pedig 'Magunkról' című kötetében egyszerű, mindennapi emberek életét vázolja kis elbeszélések alakjában. E két

utóbb említett munka, az «Athenaeum Olvasó-Tára»-ban jelent meg; ára az előbbinek két korona, az utóbbinak egy korona.

Petőfi élete; költeményeiből összeállította, bevezette és magyarázta dr. *Vajda Gyula* leányiskolai tanár. E füzet a «Segédkönyvek a magyar irodalmi oktatáshoz» czimű új vállalat első füzetűl jelent meg. A szerző időrendben összeállította Petőfinék azokat a költeményeit, melyekben életrajzi adatok vannak a költőre vonatkozólag. A választékban elég gondos és szerencsés, bár több költemény van, melyet kár volt elhagyni s viszont egy-kettő elmaradhatott volna. A füzet végén jegyzetek és a költemények iskolai feldolgozására vonatkozó utasítások vannak. Ára 50 fillér.

Tisza Kálmán temetésén elmondott imádságok és gyászbeszédok, melyeket Antal Gábor püspök, Széll Kálmán esperes, Szabó István geszti lelkész, részint Budapesten a ravatalnál, részint Geszten a sírnál elmondtak, most egy füzetben összegyűjtve, nyomtatásban is megjelentek. A füzetet Kókai Lajos adta ki, ára 40 fillér.

Horvát történelmi repertorium. A Magyar Tudományos Akadémia történelmi bizottságának megbízásából írta dr. *Margalits Ede*. II. kötet. A horvát tudósok elismerésére méltó szorgalmat fejtettek ki hazájuk történetének felderítésére s munkálataik eredményeként sok érdekes dolgot mutathatnak fel, a melyek minket magyarokat is közelebbről érinthetnek, mivel a horvátokkal sok század óta összeköttetésben állunk. Ezért becses ez a repertorium, mely a horvát nyelvű történelmi vonatkozású munkákat a magyar közönségre nézve is hozzáférhetővé teszi. A 867 oldalra terjedő nagy kötetet a Magyar Tudományos Akadémia adja ki, ára 15 korona.

Béjti szentbeszédok. Írta *Hock János*. E prédikációk ismert nevű szerzője a főváros legnépszerűbb egyházi szónokai közé tartozik s tartalmas és szép formájú szónoklatait mindig nagyszámú közönség szokta hallgatni. A kötet két korona 40 fillérré kapható minden könyvkereskedésben.

Az «Új Magyar Szemle» czimű havi folyóirat, mely 1890-ben indult meg s egy év múlva megszűnt, most újra megindult *Várnai Sándor* szerkesztése alatt. Új sorozatának most megjelent első számában *Nagy Géza* értekezik az első cikkben fajnok jövőjéről, *Szmalovszky Valér* országos képviselő «Államhitelünk és a konverzió» czimű írt tanulmányt, *Szász Zoltán* *Mullatuli* holland regényírórt ismerteti, egy névtelen író «női jellemképet mutat be a XVIII. századból. Szépirodalmi közleményül az orosz *Mereszkovszkij* «Istenek feltámadása» czimű regénye van a füzetben. Érdekes közlemény *Hunfalvy Pál* naplójegyzetei az 1861-iki országgyűlésről. Közgazdasági rovat, kronika s színházi és képzőművészeti dolgokkal foglalkozó «Értesítő» rovat zárja be a füzetet. Előfizetési ár egy évre 24 korona, egyes szám ára két korona.

Vigszínház. Ha valaki netán azt hinné, hogy a színpadokon már is túlságos szabadságot használnak fel az írók és a sikamlóság lejtőjének aljához eljutottunk, — nagyon csalódik. Megczófolja ezt «Az órnagy úr», a Vigszínház legújabb bohózata, mely április 23-án került színre. Írták francziál *Mars* és *Kéraul*, fordította *Heltai Jenő*. Mondják, hogy Párisban tetszett. Vidámnak elég vidám, de ugyanezek vastag benne a tréfa és borsos minden. Már ismert színpadi fogások és fordulatok azzal vannak fölrészítve, hogy még borsosabbá váltak. A franczia színművek szokása szerint a szerelem arra való, hogy férfi és nő egymást osalja. Nem is lehet elmondani, hogy mi és hogyan történik. A darab hőse *Labourdette* órnagy, tisztességes, becsületes ember. Noha a franczia nők is rajongnak az egyenruháért, a franczia hadsergejt, ennek az órnagy úrnak még sincsenek kalandjai. Ezért csúfolják. De megtörténik vele elszállásolás közben, hogy nem Martinnéhez, egy derék asszonysághoz szállásolják, hanem olyan asszonysághoz, ki egykor mulató helyeken tánczolt, s most szívesen fogad szárnyai alá oly hölgyeket, kik ilyen védő szárnyakat egyszerre többen is igénybe vesznek. A derék órnagy azt hiszi, hogy Martinné vendége, a kinek leánya *Pauline*, Fréville hadnagy kismellett menyasszonya. *Labourdette* órnaggyal itt szerelmi kaland történik. Azt hiszi, hogy az igazi *Pauline* hódította meg. Ez az első felvonás; ezután már a szerzők a borsot hintik ama bizonyos atikái só helyett.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tud. Akadémia április 21-iki heti ülésén a szaktudományi előadások közt két székfoglaló értekezés foglalt helyet; az egyik *Réthy Mór* rendes tagé, a másik *Istvánffy Gyula* levelező tagé.

Előrlől nézve.

Hátról nézve.

HAJVISELET AZ ANGOL KORONÁZÁSI ÜNNEPÉLYEKRE.

Streliaxy fényképe.

MISS DUNCAN.

Dr. *Réthy Mór*nak «Az akció elvéről és a mechanikai elvek azon osztályáról, melyhez tartozik» czimű értekezése, melylyel rendes tagsági székét elfoglalta, befejezése saját 1895—1896 években közölt munkáinak. *Istvánffy Gyula* székfoglalójában «a szőlő fakó rothadásáról» értekezett. Kimutatja, hogy a betegség az európai szőlőt hajtásával, lombzatával együtt is tönkre teheti. A két székfoglaló után *Jendrassik Ernő* mutatta be dolgozatát «Adatok az öröklés tanához» czímen. Azután *Mágyocsi-Dietz Sándor* felolvasta *Schilberszky Károly* értekezését a «Hedyehium Gasd nevianum virágjáról». Ez a keletindiai származású virág arról nevezetes, hogy egyetlen termékeny porzójának belső részében halad felfelé végig a termő bibeszála és fejalakú végével a porzó fölött kiemelkedik. Végezetül *Thanhoffer Lajos* rendes tag terjesztette elő *Tellyesniczky Kálmán* dolgozatát: «A sejtmag szerkezetének kérdéséhez» czím alatt.

Az iparművészeti társulat e hó 14-én tizenhetedik közgyűlését tartotta. *Ráth György* elnök a megnyitói beszédben megemlékezett a magyar iparművészet fejlődéséről, a társulat gyarapodásáról, majd a turini nemzetközi iparművészeti kiállításról, melyen Magyarország kitelhető erejében vesz részt. *Györgyi Kálmán* titkár olvasta föl ezután az évi jelentést, melyben beszámolt arról, hogy a Hegedűs Sándor volt kereskedelemügyi miniszter által hirdettet pályázatok eredményesek voltak. A társulat a lefolyt évben rendezte első vidéki kiállítását Szegeden, melyen 4348 korona értékű tárgy kelt el. A karácsonyi kiállítás kiválóan sikerült, úgy, hogy tekintettel a nagy érdeklődésre, a kiállítási helyiségek kibővítéséről kellett gondoskodni. Örvedetes tényként emeli ki a jelentés, hogy a társulatot már mindenütt a hazai iparművészet illetékes fórumának tekintik. Végül a választmányt alakították meg.

Az orsz. állatvédő egyesület szintén e napokban tartotta évi közgyűlését *Máday Izidor* miniszteri tanácsos elnöke alatt. Az évi jelentés után *Magyar Kázmér*, a földműves iskolák felügyelője tartott előadást, mire az állatvédelem terén buzgólkodó egyeket, nevezetesen 60 rendőrt, 12 mezőőrt és 12 más egyént jutalmaztak 20 és 10 korona összegekkel. Az egyesület tagjainak száma jelenleg 1718, vagyona pedig 24,380 korona.

MI UJSÁG?

Vilmos császár berlini nagykövetünkél. Április 22-én Vilmos császár feleségével együtt *Szögyény-Marich* László berlini osztrák-magyar nagykövetnél volt ebéden. A teremben cigányzene játszott. Vilmos császár osztrák-magyar tábornoki egyenruhát, Szögyény-Marich nagykövet magyar dísz viselt. A nagykövet palotájának termei ez alkalomból gyönyörűen föl voltak díszítve s az asztal virágok fölül elborította. A császár és császárné részére *Kussak* festő két szép ételport festett; a császár ételapján egy magyar ezrednek közlegénye látható lóval, a mely a nagy dobót viszi. A császárné ételapján egy osztrák-magyar ulánus képe látható, a ki a lórol egy markotányosnóval beszélget. A Reusz herceg elhunyna miatt elrendelt udvari gyász következtében a hölgyek fekete ruhában jelentek meg. Ez ebéden negyvennyegy vendég vett részt. Vilmos császár *Szögyényné* és *Henckel-Donnersmark* hercegnő között ült. A császárral szemben ült a császárné, Szögyény nagykövet és *Bulow* gróf kancellár között. Minthogy az ebéden az összes porosz miniszterek és *Bulow* kancellár is jelen voltak, Vilmos császár tréfásan megjegyezte: «Akár minisztertanácsot is tarthatnánk.» *Vörös Miska* alkalánypriász, a ki az ebéden muzsikált, erre az alkalomra huszárindult szerzett, a melyet a császár kegyesen fogadott.

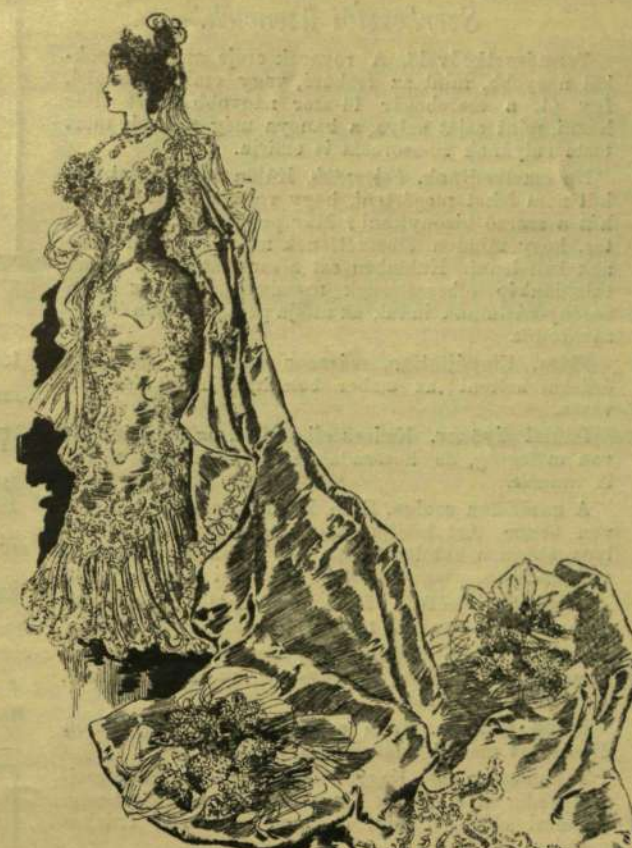
A magyar testőrség kapitánya. A király a napokban elhunyt gróf *Pulffy* helyébe a magyar testőrség kapitányának galánthai *Eszterházy* Alajos herceget nevezte ki. Az új kapitány egy időben londoni követségünk katonai attaséja volt. 1881-ben kinevezték órnagynak az 5-ik huszárezredhez, 1888-ban pedig ezredes lett. Mint ilyen vonult nyugalomba, a honnan most a király a magyar testőrség élére szolgáltatta.

A sziaími trónörökös Bécsben és Budapesten. A sziaími trónörökös, kinek atyja pár évvel ezelőtt tett látogatást Európában és Budapesten is, most szintén nagyobb utazást tesz Európában. Párisból április 25-ikén reggel érkezett Bécsbe külön vonaton. A trónörökös a király vendége a Burgban, s május 3-ig marad ott, midőn Budapestre jön. Innen pedig Spanyolországba utazik.

Szobor egy kitünő mérnöknek. A gróf *Széchenyi István*tól megkezdett Tisza-szabályozásban, mely a vízi szabályozások legnagyobb feladatai közül való, kitünő munkatársa volt *Vásárhelyi Pál*, a jeles mérnök. A Tiszavölgyi Társulat

Hamilton hercegnő.

Mandas hercegnő.

A walesi hercegnő.

ÖLTÖZÉKEK AZ ANGOL UDVARNÁL MÁRCZIUS 14-ÉN A BUCKINGHAM-PALOTÁBAN TARTOTT FOGADÁSON.

központi igazgatósága legutóbbi ülésén elhatározta, hogy Vásárhelyinek a Tisza völgyének egyik városában szobrot állít. A társulat tizezer koronát szavazott meg a szoborra s felkérte Darányi minisztert, hogy a neves ekkor elhatározást karolja fel. A tiszavölgyi városok közül *Csongrád* és *Hódmezővásárhely* már mozgalmat is indított, hogy megnyerje Vásárhelyi szobrát.

Jelesek emlékezete. *Toldy* Ferenc irodalomtörténetről 1805 augusztus 10-én Budán született a vároddal egyik házában. A kegyelet díszes emléktáblával jelölte meg e házat s az utcát a nagy íróról *Toldy* Ferenc-utczának nevezte el a főváros. A régi házat a múlt évben lebontották és helyébe új, díszes iskolaépület emeltek, mely maholnap készen lesz. Az új ház homlokzatába most beillesztették a régi emléktáblát, melyet kiaranyoztak és újalakítottak. — *Pozsony* városában a jeles régésznek, *Rómer* Flórisnak álltnak mellszobrát. A város 2000 forintot szavazott meg.

A kolozsvári egyetem új tiszteletbeli tudora. A király a közoktatásügyi miniszter előterjesztésére megengedte, hogy a kolozsvári tudomány-egyetem *Kövér* László történetírót a bölcsészettudományok tiszteletbeli doktorává avathassa. *Kövér*, az agg történetbír, főleg Erdély történetének kutatásával és megírásával szerzett érdemeket.

Bécsben kitüntetett magyar festő. A bécsi Künstlerhaus kiállításán *László Fülöp*nek ítéltek oda az osztrák állami aranyérmét *Rampolla* bíbornok államtitkár arczképeért. A magyar Műcsarnokban már előbb ki volt állítva a szép és jellemző arczkép s akkor lapunk is közölte. Lászlónak ez Bécsben a második kitüntetése, két évvel ezelőtt már ugyanígy a *Károly* Lajos főherceg érmét kapta meg. A nagy érmet az osztrák Künstlerhausban magyar művészek közül eddig *Benczur*, a Londonban elhalt *Boehm* szobrász, *Csók* István, *Horovitz*, *Sztróbl* és *Munkácsy* kapták meg.

Déchy Mór kitüntetése. *Déchy Mór*, Odesszában lakó hazánkfának az orosz czár a Szent-Szaniszló rendet adományozta, a földrajzi kutatásokban kifejtett törekvései elismeréséül. *Déchy* mintegy 20 év óta fadozik a Kaukázus és a szomszédos területek földrajzi és földtani kutatásán.

A Tatra és a kirándulások. A Kárpát-egyesület és Szepes megye ávról-évre többet tesznek, hogy a Tatra regényes világában a látogatók minél jobban érezzék magokat. Emelkedik is minden nyáron a Tatra közt az idegenek forgalma. A Kárpát-egyesület legutóbbi ülésén *Münch* Aurél elnök bejelentette, hogy herceg *Hohemlohe* az egyesület kérésére tatrai birtokának útját átengedte a turisták számára. A tanulók turistá-szállónak ügyét a közoktatási és földmívelési miniszterek magukévá tették s a terv nemekára megvalósul. A tatrai *Szilágyi Dezső*-emlék fölállítására eddig 3471 korona gyűlt

össze. Az egyesület az idén nagyobb segítséget is kapott. *Szepes* vármegye 40,000 koronát szavazott meg a turistáknak, a mely összeget a Magas-Tátrán tervezett építésekre fordítják.

Az április 22-iki holdfogyatkozás. Budapesten alig lehetett látni valamit április 22-ikén a holdfogyatkozásból, mert az ég felhős volt. A hold este hat óra 17 perczkor ért a föld árnyékába és 10 óra 2 perczkor jutott ki onnan. A teljes holdfogyatkozás 7 óra 27 percztől 8 óra 52 perczig tartott. Budapesten azonban a keleti eget felhők takarták s mikor este tizedfél órakor a hold kibontakozott, csak egy kis hiányossága látszott a felső részén.

A képes levelezőlapok. Mindenki tudja, mi a képes levelezőlap. Ha valaki utazik, képes levelezőlapot küld haza, minél ismeretlenebb, minél távolabbi helyről, annál jobb, mert hát a képes levelezőlapokat otthon gyűjtik. Kiteszik a szalon asztalára, vagy albumba helyezik. Ugyisólva minden város, kiránduló hely gondoskodott már róla, hogy meglegyen a maga képes levelezőlapja, a környék, a város, a vármegye stb. rajzaival. A képes levelezőlapok a posta forgalmát rendkívül emelték. A külföldön művészi erőket vettek igénybe az ilyen képek előállítására. Látunk a festészet művészetével dolgozott képesképeket, melyeknek távol eső helyeken és idegen országokban is nagy a kelendőség. Külföldi vállalkozók Magyarországon szebb pontjairól sem feledkeztek meg. Fényképek után készítettek levelezőlapokat, a ki pedig lerajzolta, saját fantáziájával egészítette ki. Így Budapestről látunk oly képeket, melyeken a Dunán nagy vitorlás hajók járnak. Máskülömben is igénybe veszik a külföldi vállalkozók a Magyarországra vonatkozó fényképeket, s ellátják a rajzolóknak nagyobb hatás kedvéért képzelhetetlen alakokkal, gyilkos fegyverekkel, tele aggatótt haramiakkal. Ezen féltelenségek és valótlanságok özöne a magyar iparművészek társulat bizottságát arra bírta, hogy gondoskodjék művészi levelezőlapok készítéséről. *Lippich Elek*, a közoktatásügyi miniszterium tanácsosa, a szépművészeti osztály vezetője, tette meg erre nézve az indítványt, legközelebb tehát pályázatot hirdetnek színes művészi levelezőlapokra.

A Földközi tengeren elsüllyedt magyar gőzös. A spanyol és afrikai partok közt április 23-án elsüllyedt a *fumei* «Adria» tengerjáró gőzhajózási társaság «Buda» nevű gőzhajója. A hajó visszatérőben volt Fiuméba s az «Ariadne» nevű hollandi hajóval összeütközött. Az arra hajózó «Murillo» nevű angol gőzös a veszélyeztetett magyar hajó segítségére ment és a «Buda» összes utasait, személyzetét fölvette és Malagába szállította. A hollandiai gőzös súlyosan megsérült, a «Buda» azonban az összeütközés folytán, miután mindenki megmenekült, elsüllyedt. A «Buda» biztosítva volt. A «Buda» megmentett utasai közt van *Tornai Gyula* festőművészünk felesége és *Roheim* Samu fakeskedő neje. A «Buda» tulajdonképen teherszállító hajó volt, de azért személyszállításra is be volt rendezve. Márczius 9-én indult el Fiuméből Márczius 27-én érkezett meg útja végső pontjához, az afrikai Magador kikötőbe. Visszatérésben április 22-én ért a spanyolországi malagai kikötőbe. Ott vette föl a ma-

gyar utasnőket. Április 23-án déltájban történt a katasztrófa, a melyből csak az életüket menthették meg. Pénzüket, podgyászuk elsüllyedt a «Buda»-val.

Vérszegénység és sápkór gyakran éven át a leggondosabb táplálkozás mellett sem változnak, míg végre egy helyesen választott vaskészítmény által gyorsan gyógyulást találunk. Ilyen radikális szerünk a Vasomatose, mely a vasat olyan alakban tartalmazza, mint az a természetes tápláló anyagokban előfordul.

A Fonciére pesti biztosítótársaság az év április 30-án fogja évi rendes közgyűlését megtartani. A zárószámokból a következő lényegesebb számadatokat vesszük át: A múlt évi díjbevétel a törlekés levonása után az elemi- és balesetbiztosítási ágazatokban 7,668,709 kor. 77 fillért és az életbiztosítási ágazatban 2,654,634 kor. 06 fillért, összesen tehát 10,323,341 kor. 83 fillért tett ki, míg a későbbi években esedékes tűz- és balesetbiztosítási díjköltségek és díjváltók összege 19,990,095 kor. 82 fillére rug. Az életbiztosítási állomány az elauult üzleti évben 63,308,185 korona tökére emelkedett. A kiegészítőbiztosítók és díjtulajdonosok az életbiztosítási ágazatban 16,226,288 kor. 43 fillére, az elemi- és balesetbiztosítási ágazatokban pedig 2,365,730 koronára ragnak. A kiegészítőbiztosítók 982,531 kor. 97 fillérel szaporodtak. Kiemelendőnek tartjuk, hogy a biztosítottaknak 1898-ban alakított ama csoportja, melynek kötvényei vegyes tőkeről szólnak háromvenkinti nyereségelosztással, az évi díj 48% százalékára terjedő osztalékban részesül, s hogy a biztosítottaknak 1896-ban alakított ama csoportja részére, melynek kötvényei föltétele díjzetés és díjvisszatérítés mellett kiháztására szólnak öt évenkinti nyereségelosztással, az évi díj 37% százaléka jár osztalékul.

HALÁLOZÁSOK.

Herczeg Porcia Lajos, Bihar megyének volt szolgabírája, majd a Herkules-fürdőnek igazgatója, a ki több dúsgazdag főúr lett, halt meg április 23-án távol hazájától, Dráva partján, a Karinthiai Spittalban. Nyolcz évig élt ott, magyaroktól körülíve. A nagy vagyon fia, Aladár öröklé, ki ismert és rokonszenves tagja a budapesti társas köröknek. Olasz eredetű családból származott, Bihar megyében született a család grófi ágából. Megyei hivatalát vállalt, mert nem volt elég gazdag. Majd a Herkules-fürdő igazgatását bízták rá, aztán a földmívelési miniszteriumba rendelték Budapestre. Ekkor következett be, hogy a család legidősebb ágának feje, Porcia Ferdinánd herceg meghalt, s a családi nagy vagyon és hercegi czím Porcia Lajos grófra szállt, s Porcia Lajos az osztrák urak házában is tagjává lett. A herceg alkudozásokot folytatott, hogy hitbizományi birtokát elcserezje egy alföldi nagy birtokért, de nem vihette keresztül. Halála nagy részvételt találkozik Magyarországon, kivált az Alföld déli részén. Ausztriában alig ismerték.

André Gyula, a zirczi kerület országgyűlési képviselője, meghalt Zirczen, 50 éves korában. 1874 óta ügyvéd, s a ciszterceita rend és a cseszneki Esterházy grófi család jogtanácsosa volt. A múlt év őszén választották meg képviselőnek szabadelvű párti programmal. Özevgye, Lippe Vilma bárónő és nagyszámú rokonság gyászolja.

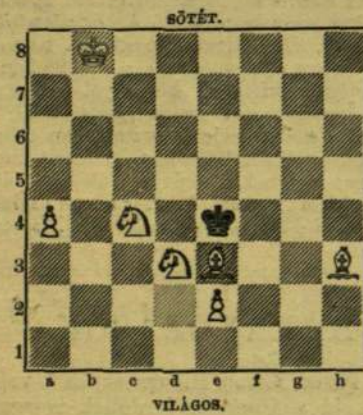
Elhunytak még a közelebbi napokban: *Vépi*

Vogronics Antal, a veszprémi egyházmegye nesz-tora, pápai prelátus, hevízi apát, kanonok, gyé-mántmisés áldozópap 86-dik, pápáságán 62-dik évében Veszprémben. — IVÁNYI János, munkács-egy-házmegei címzetes kanonok, szerzési tanácsos, aranymisés pap, 83-dik évében Agárdon. — SIKKÁNY Dezso a nagy-szelecsényi ág. ev. egyház lelkesze; a népszerű lelkipáspártot felesége és hét aránya siratja. — HAYDIN Mihály, Trencsén-megye nyug. fővel-tárnoka; Haydin Imre országos képviselő édesatyja, Trencsénben 88 éves korában. — Barádi Brády Albert, megyei bizottsági tag, a brádi állami iskola elnöke, 60 éves korában Brádon. — Csikszentkirályi András István Kisküllő-megye nyug. fő-igyezője 80 éves korában. — Dr. Kurcz Gusztáv a fővárosban ismert orvos 70 éves korában Budape-sten. — Karó Gusztáv nyug. pénzügyi titkár 52 éves korában Budapesten. — Ifj. Országh Sándor budape-steri orgona-építő, életének 41-ik évében. — Thaly Károly, Thaly Kálmán történettudósok és ország-gyűlési képviselőnek fogadott fia, 26-ik ezredbeli hadnagy, Esztergomban saját kezével vetvén véget életének. — Id. KOLLÁR János ügyvéd, 79 éves korában Szarvason, s nagy család gyászolja. — HALMY István ref. néptanító élete 74-ik és tanítóisa 53-ik évében Tök községben. — Bori Bonny László ügy-véd, földbírtokos 61 éves korában Gyöngyösön. — POTTÁSI Gyula szepesfalvi járásbírósi jegyző Mán-dokon. — SZILÁGYI Sándor földbírtokos Kunágótán. — KÓPALVI József régi honvéd és nyug. m. kir. honvédszázados, 71-ik évében Szombathelyen. — Dr. MURAKÖZY Kálmán orvos 39 éves korában Buda-pestben. — Tóth Sándor, debreczeni rendőrfogal-mazó, Tóth József debreczeni kollégiumi nyug. tanár nak fia. — LEDNICZKY Miklós városi hivatalnok 32 éves korában Kun-Szent-Mártonban. — SZALAI Sándor, Szalai Béla, a magyar kereskedelmi rész-vénytársaság titkárnak és dr. Szalai Emil fővárosi ügyvédnek édes atya, Budapesten. — Id. LIPSCSEY József Divény-Orosziban 82 éves korában, s nagy rokonság, közte fia, Lipcsy József, az országos iparművészeti múzeum titkára gyászolja. — Szőke-falvi Szentmiklós Kálmán nyug. törvényszéki bíró 56 éves korában Maros-Vásárhelyt. — TORDAI Izaz László parócsi bírtokos, temesmegyei virilista, volt 48-iki nemzetőr 82 éves korában.

Ozv. Dobrovizky Mátyásné, szül. Lipsz Agota Dobrovizky Agoston fővárosi bizottsági tag édes anyja 74 éves korában, Budapesten. — OELBERG ANTALNÉ, szül. Fleischaker Julianna, m. k. erdőmester özvegye, 94 éves Kolozsvárt. — BAY FERENCZÉ szül. Bogunár Róza, 47 éves, Győrszigetén. — MORTSZ ALajosné, szül. Marschner Alojzia 83 éves korában Budapesten. — Ozv. BOSOS Károlyné, szül. Szabó Karolina 65 éves korában Kolozsváron.

SAKKJÁTÉK.

2271. számú feladvány. Löwenstein S.-től.

Világos indul s a harmadik lépésre matot mond.

A 2253. sz. feladvány megfejtése Mackenzie A. F.-től.

Világos.	Sötét.	Világos.	a.	Sötét.
1. c5-c6	b6-b5 (a)	1. f7-f8	b8 (b)	
2. Fe5-b8	t. sz.	2. Fe5-c7	t. sz.	
3. Fb5-a7-f4 v.	Bd4-d3 mat.	3. Fe7-b6 v.	Bd4-d3 mat.	
-
1. Hh8-H7 (c)	1. H7-c8	g7-f6 : (d)
2. Fe4-g6 :	H7-c8 :	2. Fe5-f6 : stb.
3. Bd4-d3 mat.		
-
Világos.	d.	Sötét.
1. h4-g3 :		h4-g3 :
2. Fe5-g3 : stb.		

A 2254. sz. feladvány megfejtése Kuskop F.-től.

Világos.	Sötét.	Világos.	a.	Sötét.
1. Hd6-c4	Kd5-c4 : (a)	1. Kd5-c6	Kd5-c6 : (b)	
2. Vg3-f3	t. sz.	2. Vg3-f3	Ke6-f5	
3. V mat v.		3. Vd6-e5 mat.		
-
Világos.	b.	Sötét.
1. Hc8-b6		Kd5-c6
2. He4-mat	t. sz.	
3. He4-mat		

Helyesen fejtették meg: Budapesten: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Csomayán: Németh Péter. — Liptódrótt: Hoffbauer A. — Bakony-Szentlászló: Szabó János. — Kockenkén: Balogh Dénes. — Körmenten: Rózsa László. — A pesti sakk-kör.

Szerkesztői üzenetek.

Természetkedvelő. A rovarok ereje aránylag sokkal nagyobb, mint az emberé, vagy emlős állatoké. Így pl. a cserobogár 14-szer nagyobb súlyt elbir húzni, mint saját súlya, a hangya még erősebb, mert teste súlyának 20-szorosát is elbirja.

Ne emelkedjünk. Elbeszélés. Külön magyarázat nélkül nem lehet megérteni, hogy voltaképp mit is akar hát a szerző bizonyítani? Már pedig csak természetes, hogy minden elbeszélésnek magában is érthetőnek kell lenni. Különben ezt a munkát bajos volna tulajdonképp elbeszélésnek mondani, mert az eleje regény-vázlatnak indul, az utója pedig teljesen össze-zavarodik.

Flóra. Elnyújtottan, szárazon van írva, nem bír érdeket kelteni; az ember belefárad, mire végig olvassa.

Dániel György. Kedves elbeszélés, az előadásában van melegség, de hosszadalmas s lankadtabb részei is vannak.

A gazdátlan szolgál. Szép, költői gondolat, újság is van benne. Azt találjuk azonban, hogy kissé homályos ebben a kidolgozásban. Jó volna átdolgozni s világosabban, pregnansabban kifejezni a gondolatot.

Neida. Sáfér nélkül. Homályos, érdektelen a török rege; a dal se sokkal többet ér.

Bodóky Iovag. Teljesen képtelen történet, roman-tikus lében felítálva, — egy-egy lendületesebb sor, a mi jó akád benne.

Petőfi csillaga. Több erő kell ahhoz, hogy Petőfi dícsőségét méltón énekelhesse valaki.

Tannhäuser, stb. Nagyon is eláraszt minket verseivel, pedig nem jó az ilyen túlságos termékenység. Verselni elég jól tud, de nem igen van érdekes mondani valójá.

Nem közelíthetők: Ha kinézek. A mióta. Erdő szélén. Szórakozásból írja verseit; arra jók is. De a közönségnek nem igen szolgálnának szórakozására.

Gondolatom. Gyerekek, formátlan és tartalmatlan verselmény. Ezt mondanók róla akkor is, ha megette volna azt, a mivel levelét kezd. — Pallászobor. Emlékir. Ezekről se mondhatunk jobbat, mint az előbbi küldeményről. — Ethagytottan. Se tartalma, se formája.

KÉPTALÁNY.

A 'Vasárnapi Ujság' 13. számában megjelent képtalány megfejtése: Sírva vigad a magyar.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós.

Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Kaplony-utca 9

A Szinye-Lipóczi Lithion-forrás

Salvator kiltűnő skarral használatik

vese-, húgyhólyag-, húgydara- és kövszénybántalmak ellen, vizeleti nehézségeknél, továbbá a légző és emésztési szervek hurutos bántalmainál.

Diuretikus (viz. hajtó) hatása.

Vasmentes! Könnyen emészthető! Csakromos!

Kapható éremgyűjteményekben vagy a Szinye-forrás üzeménél Széchenyi-utca 11. Budapest, főraktár Édeskuty L. urnál.

Legtökéletesebb arczisztító- és szépítő-szerek:

Akácia-crème 2 kor.

Akácia-crème 1 kor.

Akácia-crème 1 kor.

Törvényesen védve. Kapható a gyógyszerárakban. Főraktár Budapest: KRIEGNER GYÖRGY 'Koronagyógytára', VIII., Kálvin-ter.

Nem panaszkodik többé bizonyos izzadás, testbőr viszketés, sörny, eczema, ótvárbán szenvedő, ha az Erényi-féle 'ICHTIOL-SALICYL'-al egy kísérletet tesz. Szagtalan! Ára 3 korona, utasítás-tesz. Szétküldi: Erényi gyógyszerész, Szabadszállás. Főraktár: Török József, Király-utca 12 és Egger gyógytár, Váci-körút 17. szám.

HARTS, ZEILLINGER és TÁRSA
a 'KÉK CSILLAG'-hoz.
Budapest, IV. ker., Váci-utca 16. szám.
Finom damaszt asztal-terítékek előnyös alkalmi árakon.
Nyári mosókélmék legújabb minták nagy választék. Minták készpénzgel küldetnek. 9549

Fényképészeti cikkek

készülékek, Kodakok, objectivek és minden e szakmába vágó kellékek legolcsóbban szerezhetők be

Veszprémi Samu utóda PEJTSIK KAROLY
fényképészeti cikkek szalaglatában,
Budapest, IV., Városház-u. 1.
(Standard-palota, Kossuth Lajos utca 4. sz. épületében).

Legújabb nagy árjegyzékem, mely részletes utmutatásokat tartalmaz, kívánatra bérmentve megküldöm. 9575

Erdő-Bénye gyógyfürdő (Zemplén vármegyében).

Vize: vasas-timsós.

A fürdőidény május 18-án veszi kezdetét és tart szept. 15-ig.

Fürdő-orvos: dr. Kun Zoltán Sárospatakról.

Bővebb felvilágosítással szivesen szolgál a fürdőigazgatóság. 9558

POLGÁR SÁNDOR
orvosi mű- és kötszerszermű
Budapest, VII., Erzsébet-körút 50

legújanyosabban beszerezhető saját gyártmányu m. kir. szab. sérvtők, betegpótlási cikkek, kötszerek, összes gumiarúk, valódi franczia különlegességek (óvszerek) stb. 9123

Képes árjegyzék ingyen

MATTONI-FÉLE GISSHUBLER
TERMÉSZETES SAVANYU-KUT

Erő-Egészség. „Szent-Anna“
malátacakes (tápsütemény).

Elsőrangú tanúk és orvosi szakiték-nyelvek által ajánlat, tisztán malátából, minden egyéb liszt hozzáadása nélkül készült.

Speciális erőtápszer.

Rendkívül könnyen emészthető, a testsúly gyarapodását előmozdítja, óriási tápértékű, kellemes ízű, gyomor- és emésztési zavarokban szenvedők sikerrel használják.

Egészségeseknek, lábadozóknak, betegeknek, felütőknek és gyermekeknek egyaránt alkalmas. Eredeti zárt doboz 1 frt 25 kr. Postaküldemények utánvétel. Kapható eskis zárt dobozokban minden fűszerkereskedésben és gyógyszerárban. 9548

Főraktár: HOFFMAN JÓZSEF
cs. és kir. udvari szállítóval,
Budapest, V. kerület, Báthory-utca 8. szám.

Parád gyógyfürdő

Vasimentes fürdővel és hidegvízgyógyintéssel, érvényes-kénes savanyvízzel és természetes ásványi vizekkel. Lakások újonnan épült 29 olcsó szobával kibéreltek, a vendégek élelmiszerül Veszeghy István jöhrü könyhája gondoskodik. Az évad május 15-től szept. végéig tart. Az elővad május 15-től június 20-ig, fővad június 21-től aug. 20-ig, utóvad aug. 21-től szept. végéig tart. — Az elő-és utóvadban a lakások 30%-al olcsóbbak. Ingen prospektussal és minden felvilágosítással készségesen szolgál. A fürdőigazgatóság. 9502

Legjobbaj saját nemükben a MAGGI
élelmiszerek. 9522

Minden család számára legnagyobb értékkel bírnak.

Maggi ízesítőre minden leves-, bouillon-, mártás- s főzeléknek stb. meglepően jó ízt kölcsönöz. Néhány csöpp elegendő. Üvegecskékben 50 allértől kezdve.

FRANCZIA LEVESEK
1 tábla ára 15 allér és elég 2 adag erős, könnyen emészthető, egészséges leveshez, mely csupán víz hozzá-tételével néhány perc alatt előállítható. 19 különféle fajtatában.

ERŐLEVES-TOKOK
ára 20 allér. 1 tok elég 2 adag legfinomabb erőleveshez, mely csupán forró vízzel leöntve, minden további hozzáadétel nélkül, azonnal előállítható.

Egy kísérlet meggyőzőbb, mint bármely reklám.

Minden fűszer-, csemegekereskedésben és drogueráriában kapható.

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK

Budapesti Takarékpénztár és Országos Zalogkölcson Részv.-társ.
Irodái: VI. ker., Andrássy-ut 5. (saját házában). 9376

Befizetett részvényítőke 10 millió korona. Elfogad betéteket takarékbetét-könyvecskék és pénztári jegyek ellenében 4%-os kamatozással, valamint folyószámlában (cheek-számlán). A 10%-os betétkamat-adózt az intézet fizeti. Le-számitol váltókat, előlegeket nyújt értékpapirokra. VÁLTO-ÚZLET E megbízásból teljesíti mindenféle értékpapírok vételét és eladását a legelőnyösebb feltételek mellett s foglalkozik minden a váltóüzletek keretében tartozó üzletgákkal. Üzleti órák: délelőtt 1/2-11-ig, délután 3-1/2-5-ig. Magyar kir. osztályosjegyek felárúsító helye IV., Ferenciek-tere 2. szám. Kézi zálogüzletei: IV., Károly-körút 18., IV., Ferenciek-tere és Irányi-n. sarkán, VII., Király-u. 57., VIII., József-körút 2., Üllői-át 6.

ELSŐ MAGYAR ÜVEGGYÁR RÉSZEK-VÁRSASÁG.
Budapest, V. ker., Ferencz József-ter 8. sz.
Kristályüveg készletek, remek virágvázák és alkalmi dísztagyák.

Üzlethelyiségünk nem a Lánchíddal szemben, hanem az Akadémia mellett a Béla-utca sarkán létezik. 9517

LOHR MÁRIA ezelőtt **KRONFUSZ** 9164
csipke, vegyszeti tisztító- és műfestő-intézete megnagyobbitott örömvívi szőnyegporló és szőrmeáru megővő-intézettel. — Megbízások átvételnek: VIII., Baross-utca 85. sz. saját házában levő gyárban és a következő főközletekben: IX., Calvin-ter 9. V., Harminczad-utca 3. VI., Teréz-körút 39. VI., Andrássy-át 16. Telefon 57-08. VIII., József-körút 2. szám. Telefon 57-08.

PARADI ÜVEGGYÁR, RAKTÁRA GÖRÖG ISTVÁN
BUDAPEST
M. ker. Kossuth Lajos utca 15. sz.
Nagy választék mindenféle üvegekben. Arzali készletek stb.

Igen jutányos árakon

KOTSCHY ERICH 9169
első magy. mech. szőnyeg-kiprolási, szőrmemegővési és moly-irtási intézet.
Nagy mérvben gőzerővel.
BUDAPEST, Hungária-út 94. — Telefon sz. 506.

WACHTL ÉS TÁRSA 9378
fényképészeti cikkek raktára
BUDAPEST, IV., Eskü-át 6 (Klotild főh. palota).
Telefon. — Árjegyzék ingyen és bérmentve.

DAVID KÁROLY ÉS FIA doboz-papíraru és szab. fémkapocgyára
Budapest, I., Mészáros-utca 38. Telefon 91-48.

Gyárt nagyban előadására következő új cikkeket

A legújabb családi dobozokat és díszborítékokat (levélpapírok és borítékok), névjegykártyák, gyűjtőlapok, gyűjtőpapírok, gyűjtőjegyeket. Saját gyártmányu fémsarkokkal ellátott rajzó-tömböket, székényecskéket és tora-papírokat, továbbá papírtányérokat, plakátöveket és különféle összehajtható dobozokat.

Állandó kiállítás a fenti cikkekéből a városligeti iparosarnokban meglétekinthető. 9307

Egyszerű, valamint díszes kivitelű drótkerítések
Készítetnek **KOLLERICH PÁL és FIAI**
cs. és kir. udvari szállítóknál **BUDAPESTEN,**
IV., Ferencz József rakpart 21. sz.

Főhercegi Szt. Margitszigeti gyógyfürdő
BUDAPEST.
Nyári és téli gyógyhely.

43-3° C. kénes hévíforrás, Thermal, iszap-, villamos-fény-, mester-séges szénsavas-, forrófog-, mindennemű gyógy- s edző (Kneipp) fürdő. Svéd gyógytorna-terem. Napfürdő. 150 holdas árnyékos sétakert. Céz, kövszény, ischias, izületi bántalmak, emésztő, szervi bajok, szívbetegség, vesebántalmak, vérszegénység, ideggyengeség ellen.

Szt. Margitszigeti üdítővíz
elsőrangú szénsavval telített ásványvíz. 9545

FÉLIX gyógy-fürdő.
Nagyvárads közvetlen közelében, vasuti állomás.

Kényelmes közlekedés. Vasuton Nagyváradtól fél, kocsin 3/4 órai távolságban. Május-ang. hónapokban naponta 10, vasárnap- és ünneppapokon 14 vonat közlekedik Nagyváradra. Az új vasuti állomás közvetlenül a fürdőtelep mellett van.

Az országúti hírt 49° c meleg természetes hévívíz juttatja vas: az izületi és izmok oszlog bántalmainál, ideit a különösen savas izületi loboknál, csonttörések és különösen visszamaradt vastagodásoknál; kövszényvél és annak különböző alak-jaitnál; idegbajoknál, melyek rheumatisus alapon keletkeztek (ischiasnál); kö-lönböző bőrbajoknál, vegre zúzó bajoknál; belsőlegi heveny és idült gyomor-bántalmaknál, májbajok és vesekövek esetében. Állandó fürdőorvos: dr. Matolay Károly.

A különböző igények szerint berendezett nagy számú szobák napi ára 80 krtól 3 frt között váltakozik. Gyógyterem (Kursalon) hirlappal és tekeasztallal. Terraszok szép kilátással. Étteremek, szobák a fürdőtelepen és a mellette elterülő ösördőben. Az erdőben jó tekepálya. Hat siklófürdő, csúszka- és kádfürdőkön kívül moértárók is vannak rendszerenire. Állandó kiltűnő senekar. Telefon összekötés Nagyváradra.

Az elegánsul berendezett lakásokból, kád- és tükrös fürdők továbbá a Félx-fürdő ete-ment jó konyhája és pinceszéje kézen vanja a legköltségteljes igényű vendégeket. Gyors és pontos kiszállítás és mérsékelt ár. Utalványokat fogad. Vezérgépelés teljese lele-gtlen. 9532

Rozsnyay
vasas china bora.

A Rozsnyay-féle vasas china bor
egyike a legelterjedtebb és leghatásosabb gyógyboroknak. Magyar édes borral készítve, a külföldi készí-tményekkel nemcsak kiállia a versenyt, hanem azokat felüli is mülja. Vámsze-gényeknek különösen ajánlható.

Számos elismert nyilatkozat. Több kórhá-zban van alkalmazva. 9413

Főraktár Budapest: **Török József** gyógyszerár.

Továbbá a készítőnél: **Rozsnyay Mátyás** gyógyszerár-rában Aradon, Szabadság-át, vala-mint minden más gyógyszerárban.

Miként lehet szép női kebelt elérni.

A kebel szépsége a női hájak egyik legelőkelőbbje, melynek adományozásában a természet nem mutatja magát pazarló...

MATTONI ERZSÉ-SÓSFÜRDŐJE BET BUDAPESTEN

Meglepo gyoghatással bir különösen női bajokban, továbbá alhasi és általános vérbőségben...

Kókusz-szőnyegeg, kőtélárak, zsinetek, ponyvák, fehér-ruhatertitök...

Dr. POLGÁR EMIL. Villamos vasuti állomás.

SEFFER ANTAL, Budapest, IV., Károly-utca, boltsz. 12.

FÖLDES-féle MARGIT-CRÈME

gyorsan és biztosan ható szer szeplo, máj- és bőrfoltok, kiütések, pattanások és mindenemü bőrbaj ellen. Rögton hat.

GERMANDRÉE PORHANYÓS ÁLLAPOTBAN és TABLETTÁKBAN

Francia szabadalom. A szepseg titka, ideális illattal feltöltött tartós, egészséges és diaktet. A Germandrée az arczdörnye egészséges és üde szinű ad.

Hölgyeknek! Pona-crème. Legújabb és orvosi szaktekintélyek által is elismert, biztos hatással kész és arczszepítő szer, eltávolít minden bőrtisztatlanságot és rövid használat után vakító fehérrüdővé teszi az arczbort.

Szenzációs találmány!

Úszerkható és kényelmesebb ágyművelés, mely nappal egy kis táskába behordható szabadalmazott ágyművelés...

Szeplő, himlőhely, sümör, májfolt-fakadás, perse-nés, orrvörösség és minden egyéb arczisztatlanság ellen legjobbnak bizonyult a már 52 év óta dícséretreméltón ismert a törvény kívánalmainak megfelelő...

Virágbarátok!

Virágbarátok! A «Flord» virágtrágya kivonatot használata bürnölő hatással van a virágok fejlődésére, szinompompájára és illatára...

Waltersdorfer Pál

droguista 9560 Budapest, V.I. kerület, Kerepesi-út 8.

Szeplő!

májfolt, bőrhámítás, bőrtakák (Mittensor), pattanás elűnének a Raditz-féle Mirtus krém által...

3 kiállítási kitüntetés. Zeirtalan és ártalmatlan hozzá a Pulcheradin-szappan 80 fill., poude 1 kor.

Tavaszi és nyári évad 1902. Valódi brünni szövetek.

Egy 3.10 m.hosszú frt 2.75, 3.70, 4.80 jó szövetnek, mely tel-frt 6.— és 6.90 jobb...

SIEGEL-IMHOF Brümben.

Minták ingyen és bérmentve. Mintaszertint szállításért kezeskedve. A magánrendelőik előnyei igen nagyok...

Ha őszül a haja, használja a „Stella“-vizet

(Hair Regenerator), mely nem fest de a haj eredeti szinét adja vissza. Uvegje 2 korona.

SERRAVALLO 9377 CHINA-BORA VASSAL kitünő helyreállító szer gyengék, vörösségnyek és lábbadosók számára.

Országos gyogintezet HALL FÜRDŐHELY Felső-Ausztriában. Elsőrangú Jodbrom-fürdő az Alpekre való kilátással.

Császárfürdő Elsőrangú E kőnesvízi gyogfűrdő, páratlan gőzfűrdővel és legmodernebb iszapfűrdőkkel...

KWIZDA FLUID Kizárólagos készítői MOTSCHA & T. BECS. L. LUGECK 3 sz.

A budapesti asztalos ipartestület

védnöksége alatt álló és a kereskedelmi miniszterium által államilag segélyezett BUTOR csarnok és hitelszövetkezet mint az Országos központi hitelszövetkezet tagja...

18. SZÁM. 1902. BUDAPEST, MÁJUS 4. 49. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 24 korona...

SOMLÓ SÁNDOR, A NEMZETI SZÍNHÁZ ÚJ IGAGZATÓJA.

MULT HÉTEN forma szerint is kifejezést nyert a Nemzeti Színházban beállott igazgató változás.

A Nemzeti Színház kiterjedt művészi testületében, a melynek előteretési vágyát minden egyes tagjára nézve méltányosan kielégíteni a legnehezebb feladatok egyike...

A Nemzeti Színháznál nem az egyes kitünőségek kiváltságos ápolása a cél, hanem hogy minden egyesnek kijusson a megfelelő tér azzal

Ehhez mindenkéféllött ügyeszeretet kell; abból a kötelességtudás folyik, a mely meg együtt jár az önmegtadással.

Hogy mit jelent a Nemzeti Színház ügye, e részben sincs véleményeltérés e lapok álláspontja s az új igazgatóé között. A szepet, a jót,

SOMLÓ SÁNDOR.

MADEC REZSŐ.

Az intendáns változa a személyváltozás szükségének körülményeit a szel mutatta be új választottját, hogy tehetsége, jelleme, műveltsége és közvetlen szemlélet alapján ismert gyakorlati képességei érlelték meg benne habozás nélkül az eszmét, hogy ő bizassék meg a vezetéssel.

Az intendáns változa a személyváltozás szükségének körülményeit a szel mutatta be új választottját, hogy tehetsége, jelleme, műveltsége és közvetlen szemlélet alapján ismert gyakorlati képességei érlelték meg benne habozás nélkül az eszmét, hogy ő bizassék meg a vezetéssel.

az izlésmemesítőt fogja művelni; tárt kaput enged mindannak, a mi ebben a keretben szolgálja a közművelődést és kizárja mindazt, a mi posványos izü. Hát csak tartson is ki következetesen e mellett. Életszükség ápolni ezt a tisztza irányzatot, a ledérségnek bőséges melegágyai közt.